dr. Sulejman el-Eškar

Svijet časnih
MELEKA

Es Sunne

SVIJET ČASNIH MELEKA

Autor: Dr. Sulejman el-Eškar

Svijet časnih

MELEKA

Dr. Sulejman el-Eškar

بسم الله الرحمن الرحيم

Zaista svaka hvala pripada Allahu ﷻ. Njemu se zahvaljujemo i samo od Njega pomoć tražimo. Molimo Ga da nam oprosti i da nas uputi. Njemu se utječemo od zla naših duša i od naših loših djela. Koga Allah uputi niko ga ne može u zabludu odvesti, a koga u zabludi ostavi niko ga ne može uputiti. Svjedočimo da nema drugog boga osim Allaha jedinoga koji nema sudruga i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.

A zatim:

Iman (vjerovanje) u meleke je jedan od temelja islamske akide. Čovjekovo vjerovanje ne može biti potpuno i ispravno bez ovog temelja. Meleki spadaju u nevidljivi svijet (gajb), a Allah je pohvalio one koji u Njega vjeruju potvrđujući ono o čemu su Allah i Njegov Poslanik obavijestili.

Kur'anski i hadiski tekstovi su opširno obuhvatili ovu tematiku i pojasnili sve njene segmente. Onaj ko prouči tekstove iz ove oblasti imat će jasnu, a ne zamršenu, sliku i predstavu o vjerovanju u meleke. To će mu također produbiti i učvrstiti to vjerovanje. Detaljno poznavanje je ipak jače od onog uopćenog. Tekstovi koji tretiraju ovu tematiku su mnogobrojni. Oni tu tematiku detaljno objašnjavaju jer čovjekov razum ne može spoznati i dokučiti ove stvari. Čovjekova osjetila su slaba,

tako da ljudi ne mogu vidjeti meleke ili čuti njihov razgovor. Nema sumnje da je ta slabost dobrobit za čovjeka, jer da čovjek vidi i čuje sve što ga okružuje - život bi bio nemoguć. Dovoljno nam je da spoznamo da bi čovjek čije bi uho registriralo sve glasove, kao što to čini radio-stanica, sigurno poludio. Neka niko ne misli kako izučavanje ove oblasti spada u dopunske naučne discipline, jer istine i spoznaje koje proizilaze iz tekstova koji tretiraju ovu tematiku imaju veliki utjecaj na život čovjeka. Osim toga, njima se pobijaju sve izmišljotine i neistine koje su vezane za ovu oblast i koje se pojavljuju u ljudskim srcima.

Od davnina je poznato da su meleki smatrani božanstvima ili Božijim kćerima. Neki filozofi pak smatraju da su meleki zvijezde koje se vide u svemirskim prostranstvima. Otuda istine s kojima dolaze šerijatski tekstovi produbljuju iman u našim srcima o Bogu kojeg treba obožavati i koji bdije nad svim onim što je stvoreno. On je zadužio Svoju vojsku meleka da izvršavaju različite dužnosti u svemiru.

Veza meleka sa nama započinje još od našeg stvaranja i ispoljava se kroz njihov nadzor nad nama, što upućuje na čovjekovu vrijednost i važnost. Na taj način pobija se čovjekovo razmišljanje o njegovoj poniženosti i nevažnosti. Istovremeno, čovjek spoznaje svoju istinsku vrijednost i značaj i tako se trudi da ostvari svoj veliki zadatak - zadatak kojim je zadužen na ovome svijetu. Kada bih počeo nabrajati koristi od vjerovanja u meleke, kao i šerijatske tekstove koji upućuju na to, moj bi se

govor u ovom uvodu produžio. Međutim, ostavljam čitaocu da se saživi sa ovim tekstovima, da duboko razmisli o njihovim porukama te da sam osjeti njihov utjecaj i značaj za čovjeka.

Allaha molimo da ovu knjigu učini korisnom i da bude iskreno radi Njega napisana, jer On je divan Zaštitnik i Pomagač.

Uvod

Definicija meleka i vjerovanja u njih

Meleki su zaseban svijet u odnosu na džine i ljude. To je plemenit svijet. Oni su naličje čistoće; plemeniti su i bogobojazni; istinski obožavaju Allaha, dželle šanuhu; izvršavaju Njegova naređenja i nikada mu se ne suprotstavljaju. Na osnovu kur'ansko-hadiskih tekstova spoznat ćemo neke njihove osobine na koje isti ti tekstovi upućuju.

Riječ "*melek*" u arapskome jeziku potiče od korijena "*eleke*", "*el-mele'eketu*" i "*el-me'leku*", što bi značilo poslanica. Otuda je izvedena riječ "el-mela'ik", jer su oni Allahovi izaslanici.

Po drugom mišljenju, to je izvedenica od slova lam, elif i kaf. "*El-mele'eketu*" također znači poslanica. Tako na osnovu ovog korijena Arapi kažu "*elkini ila fulan*", što znači: "Prenesi mu od mene". Otuda "*el-me'lek*" znači isto što i melek – jer on dostavlja od Allaha, dželle šanuhu. Neki od verifikatora (muhakikina) kažu da riječ melek potječe od arapske riječi "*melik*" što znači vladar. Oni kažu da za onoga ko obavlja neku dužnost i vođstvo od meleka kažemo da je melek, a ko to isto radi u ljudskom svijetu – pa, za njega kažemo melik (vladar).[1]

---

[1] Fejruz Abadi, *Besairu zevi et-temjiz*, 4/524.

Vjerovanje u meleke predstavlja jedan od temelja imana. Čovjekovo vjerovanje neće biti ispravno sve dok ne bude povjerovao u njih.

Uzvišeni kaže:

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللّهِ وَمَلآئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لاَ نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, a i vjernici, – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: – 'Mi ne izdvajamo nijednog od poslanika Njegovih.'" (El-Bekare, 285.)

Kako vjerovati u meleke?

Prenosi Sujuti od Bejhekija u knjizi *Šu'abul-iman* da je rekao: "Iman u meleke se sastoji od slijedećeg:

1. Vjerovanje u njihovo postojanje.
2. Da im damo ono mjesto koje im pripada, tj. da vjerujemo da su oni Allahovi robovi i stvorenja kao što su ljudi i džini. Oni postupaju po naređenjima i imaju odgovornost. Nemaju moć osim onoliko koliko im je Allah dao. Također su podložni smrti, ali im je Allah dao dug život i ne usmrćuje ih sve dok ne istekne vrijeme njihovog života. Ne opisuju se sa nečim što bi moglo predstavljati širk Uzvišenom Allahu, dželle šanuhu. Ne prizivaju druga božanstva, kako su to u davna vremena tvrdili.

3. Priznavanje da među njima ima izaslanika koje Allah šalje onome kome On hoće od ljudi. Može se reći da je dozvoljeno reći da jedne šalje kao izaslanike drugima. Također smo obavezni priznati da među njima postoje nosioci Arša. Među njima postoje oni koji se redaju u safove. Neki od njih su čuvari Dženneta, a drugi su čuvari Džehennema. Među njima se nalaze i pisari djela. Neki od njih prebacuju oblake. O svim ovim, ali i drugim stvarima nas obavještava Kur'an.[2]

Zato upravo ova knjiga detaljno donosi pojedinosti koje su prilagođene šerijatskim tekstovima koji govore o imanu u meleke.

[2] Pogledaj: Sujuti, *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 10; Bejheki, *Muhtesar Šu'abul-iman*, 1/405.

PRVO POGLAVLJE

NJIHOVE OSOBINE I MOĆI

U ovom poglavlju, a na osnovu vjerodostojnih kur'ansko-hadiskih tekstova, pokušat ćemo da objasnimo prirodno-fizičke i etičke osobine meleka, a zatim ćemo govoriti o moćima koje im je Uzvišeni Allah podario.

Prirodno fizičke osobine i ono što je u vezi sa tim

Vrijeme i materija stvaranja

Materija od koje su stvoreni meleki je svjetlost (nur). U Muslimovom *Sahihu* se bilježi preko Aiše, radijallahu anha, i od njenog oca, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"***Meleki su stvoreni od svjetlosti (nura), džini su stvoreni od plamena vatre, a Adem je stvoren od onoga što vam je već opisano.***"[3]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam nije pojasnio od kakve su svjetlosti stvoreni. Kada se radi o

[3] Bilježi ga Muslim u svome Sahihu, 4/2294, 2996. Neki ljudi koji sebe smatraju učenjacima ne prihvataju ovaj, a i druge hadise. To zato jer smatraju da je on ahad-hadis, te da hadisi te vrste ne mogu poslužiti kao dokaz u akidi. Kada se radi o ovome, ja sam već raspravljao i objasnio neispravnost takvog mišljenja u knjizi *Aslul-i 'tikad*.

ovome, ne možemo zato ništa više reći osim onoga u granicama prenešenog, jer je to gajb (ono što je nevidljivo i nepoznato). Osim toga, kada je riječ o tome, nije došlo više objašnjenja osim ono koje je navedeno u spomenutom hadisu.

Što se tiče Ikrimeove izjave:

"Meleki su stvoreni od veličanstvenog svjetla, a Iblis je stvoren od veličanstvene vatre", a i izjave Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma:

"*Meleki su stvoreni od svjetla dvije podlaktice i prsa*",

ove predaje nije dozvoljeno prihvatiti, pa čak i ako bismo znali da su to, zaista, izgovorili ovi cijenjeni učenjaci. Oni nisu nepogrešivi i vjerovatno su ove predaje prenijeli od israilijata.[4]

Što se tiče izreke Velijullaha Dehlevija: "Meleki najuzvišenije skupine (mele'ul e'ala) se dijele na tri skupine:

Prva vrsta: Istiniti je znao da se sistem dobra temelji na njima, te je stvorio svjetlosna tijela (kao što je bila Musaova vatra), a zatim im je udahnuo plemenite duše.

Druga vrsta je kohezija čestica meterije koja je rezultirala uzvišenim dušama, vrlo odbojnim prema životinjskim prljavštinama.

---

[4] Pogledaj: Albani, *Silsiletul hadisi es-sahiha*, 1/197.

Treća vrsta koju predstavljaju ljudske duše koje su sličnih osobenosti kao što je i "mele'ul e'ala" i koje neprestano rade spasonosna djela koja ih svrstavaju u rečenu kategoriju, sve dok se sa njihovih tijela ne skinu ogrtači, dok se ne upute njihovim stazama i dok se ne svrstaju među njih.[5]

Ne postoji vjerodostojan dokaz koji upućuje na spomenutu podjelu, i to sa ovakvim pojašnjenjem i preciznošću. Uzvišeni nas nije o tome obavijestio. Međutim, mi znamo da ih je Allah, dželle šanuhu, stvorio prije Adema, oca čovječanstva. Uzvišeni nas je u svojoj knjizi obavijestio o tome kako je upoznao meleke sa namjerom da na Zemlji stvori namjesnika.

Otuda je rekao:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلاَئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الأَرْضِ خَلِيفَةً

"A kada Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja će na Zemlji namjesnika postaviti!'" (El-Bekare, 30.)

Pod namjesnikom se misli na Adema, alejhis-selam. Pošto ga je stvorio, naredio im je da mu učine sedždu. Allah kaže:

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

"...i kada mu dam lik i u nj udahnem dušu, vi mu se poklonite!" (Hidžr, 29.)

[5] *El-Hudžet el-baliga*, str. 33.

Viđenje meleka

Pošto su meleki skrivena bića od svjetla, ljudi ih ne mogu vidjeti. Pogotovo ako se zna da Allah, dželle šanuhu, našim očima nije dao moć da ih vidimo. Meleke niko nije vidio u njihovom stvarnom liku osim Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je dva puta vidio Džibrila, alejhis-selam, u njegovom pravom liku, u kojem ga je Allah i stvorio. Kur'ansko-hadiski tekstovi upućuju na to da je čovjek u stanju vidjeti meleke ako se oni pretvore u lik čovjeka.

Veličina meleka

Spominjući meleke Vatre Uzvišeni kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati i koji će ono što im se naredi izvršiti." (Tahrim, 6.)

Zadovoljit ćemo se navođenjem hadisa koji govore o dva plemenita meleka.

Veličina Džibrila, alejhis-selam

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio Džibrila dva puta u njegovom melekanskom liku u kojem je stvoren. Te dvije prilike se spominju u riječima Uzvišenog:

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ

"On ga je na obzorju jasnom vidio." (Et-Tekvir, 23.)

I Njegovim riječima:

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾ عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ ﴿١٤﴾ عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ

"On ga je i drugi put vidio, kod Sidretul-munteha, kod kojeg je džennetsko prebivalište." (En-Nedžm, 13-15.)

Ovo se desilo onda kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzdignut u nebeske visine.

Bilježi Muslim u svome *Sahihu* da je Aiša, radijallahu anha, pitala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ova dva ajeta. On joj je rekao:

"To je Džibril, alejhis-selam. Nisam ga vidio u njegovom pravom liku u kojem je stvoren osim ta dva puta. Vidio sam ga kako slijeće sa nebesa, a zbog veličine njegovog bića prekrio je sve što je između nebesa i Zemlje."[6]

[6] *Sahihu Muslim*, 1/159, br. 177.

Aiša, radijallahu anha, je bila upitana o riječima Uzvišenog:

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى

"Zatim se približio, pa nadnio." (En-Nedžm, 8.)

Ona je odgovorila:

"To je Džibril. Inače bi on dolazio u liku čovjeka, ali je na tom mjestu došao u svom pravom liku pa je prekrio nebeski horizont."[7]

Bilježi Buhari u svome *Sahihu* da je Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, rekao:

"Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio Džibrila, imao je šest stotina krila."[8]

Ibn-Mesud, radijallahu anhu, je zatim, komentirajući riječi Uzvišenog:

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى

"Vidio je najveličanstvenija znamenja svoga Gospodara." (En-Nedžm, 18.), rekao: *"Vidio je zelene stepenice koje su prekrile horizont."*[9]

Na spomenutim stepenicama je bio Džibril, alejhis-selam. Ibn-Hadžer spominje da su Nesai i Hakim prenijeli predaju od Ibn-Mesuda, radijallahu anhu, u kojoj kaže:

---

[7] *Sahihu Muslim*, 1/160, br. 177.
[8] *Sahih Buhari*, 8/610, br. 4856, 4857.
[9] *Sahih Buhari*, 8/61, br. 4858.

"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio stepenice na kojima je bio Džibril, prekrio je prostor između nebesa i Zemlje."[10]

Ibn-Hadžer dalje kaže da je, prema Nesaijevom rivajetu, Ibn-Mesud, radijallahu anhu, rekao:

"Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio Džibrila sa šest stotina krila, bijaše zaklonio horizont."[11]

Ahmed u svom *Musnedu* navodi da je Abdullah b. Mesud rekao:

"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio Džibrila u svome pravom liku. Imao je šest stotina krila. Svako krilo je zaklanjalo horizont. Sa njih su spadali raznobojni biseri i drago kamenje."

Ibn-Kesir kaže da je sened ove predaje dobar.

Opisujući Džibrila, alejhis-selam, Uzvišeni kaže:

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾ مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾

"Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara Arša (prijestolja) cijenjenog, kome se drugi potčinjavaju, tamo pouzdanog!" (Et-Tekvir, 19-21.)[12]

Plemeniti izaslanik je Džibril, alejhis-selam.

---

[10] *Fethul-bari*, 8/611.
[11] *Fethul-bari*, 8/611.
[12] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/47.

Veličina nosilaca Arša

Bilježi Ebu-Davud, preko Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Dozvoljeno mi je da govorim o jednom meleku koji nosi Arš. Između resice na njegovom uhu i njegova ramena je razdaljina od sedamsto godina."[13]

Prenosi ga Ibn Ebi-Hatim i dodaje: *"...leta ptice"*.

Verifikator djela *Miškatul-mesabih* je rekao: "Sened ove predaje je vjerodostojan."[14]

Prenosi Taberani u *Mu'džemul-evsatu* sa tačnim senedom od Enesa, radijallahu anhu, da je Poslanik, rekao:

"Dozvoljeno mi je da govorim o jednom meleku koji nosi Arš. Njegove noge se nalaze na najnižoj zemlji, a na njegovom rogu je Arš. Između resice na njegovom uhu i njegovih ramena je razdaljina od sedam stotina godina ptičijeg leta. Taj melek govori: 'Neka si Uzvišen tamo gdje si.'"[15]

---

[13] Ebu-Davud, *Sahihu-sunen*, 3/895, 9353.
[14] *Miškatul-mesabih*, 3/121. Pogledaj Es-Sahiha, br. 151.
[15] *Sahihu džami'us-sagir*, 1/207, br. 853.

Najvažnije fizičke osobine

1. Krila meleka

Meleki posjeduju krila kao što nas je o tome obavijestio Uzvišeni. Tako neki imaju dva, drugi tri ili četiri, a neki i više.

Uzvišeni kaže:

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Hvaljen neka je Allah, stvoritelj nebesa i Zemlje, koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima. On onome što stvara dodaje što hoće; On, uistinu, sve može." (Fatir, 1.)

Kao što se vidi iz citiranog ajeta, Allah, dželle šanuhu, ih je učinio krilatim stvorenjima, tj. stvorenjima koja imaju dva, tri, četiri, ili pak više krila. Već smo spomenuli hadise u kojima nas je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio da Džibril, alejhis-selam, ima šest stotina krila.

2. Ljepota meleka

Uzvišeni Allah je meleke stvorio u lijepom i plemenitom obliku. Tako za Džibrila kaže:

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ

"Uči ga jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome." (En-Nedžm, 5-6.)

Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, za riječi Uzvišenog "*zu mirretin*" kaže da to znači lijep izgled. Katade je rekao da to znači da je visok i lijep. Drugi kažu da to znači da je snažan. U svakom slučaju, nema kontradiktornosti između ovih mišljenja. Jer, on je i visok, i lijep, i jak. Ljudi su uobičajili da meleke opisuju kao lijepe, a šejtane kao ružne. Zato lijepog šovjeka porede sa melekom. U tom kontekstu su i riječi žena iz priče o Jusufu, alejhis-selam, kada su - nakon što su ga ugledale - rekle:

فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَـٰذَا بَشَرًا إِنْ هَـٰذَا إِلاَّ مَلَكٌ كَرِيمٌ

"A kada ga one ugledaše, zadiviše se ljepoti njegovoj i po rukama svojim se porezaše: 'Bože, bože!', uskliknuše, 'ovo nije čovjek, ovo je melek plemeniti!'" (Jusuf, 31.)

3. Da li između meleka i ljudi postoji sličnost u izgledu i liku?

Prenose Muslim u svome *Sahihu* i Tirmizi u svome *Sunenu*, preko Džabira, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Predočeni su mi poslanici. Tako sam vidio Musāa, a bio je srednje veličine kao da je pripadnik Šenua. Zatim sam vidio Isāa, sina Merjeminog, pa sam uočio da mu je najsličniji Urve b. Mesud. Vidio sam

Ibrahima, alejhis-selam, pa sam uočio da mu je najsličniji vaš drug (tj. Poslanik). Zatim sam vidio Džibrila, a najsličniji mu je Dihje." U drugoj predaji stoji: "***Dihje b. Halife.***"[16]

Da li se ova sličnost sa Dihjetom odnosi na stvarni lik Džibrila, ili na lik u kojem je dolazio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kada se pretvarao u lik čovjeka? Ispravnije je ovo zadnje mišljenje. Kao što ćemo vidjeti, Džibril je često dolazio u liku Dihjeta.

4. Raznolikost u izgledu i veličini

Nisu svi meleki isti u svome izgledu i veličini. Neki meleki imaju dva, drugi tri, a – kao što smo spoznali – Džibril ima šest stotina krila. Oni kod svoga Gospodara imaju različite položaje. Uzvišeni kaže:

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ

"Svakome od nas mjesto je određeno." (Saffat, 164.)

A u pogledu Džibrila je rekao:

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ

"Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara Arša cijenjenog." (Et-Takvir, 19-20.), tj. ima visok i poseban položaj kod Allaha.

Najbolji meleki su oni koji su učestvovali u Bitki na Bedru. Bilježi Buhari u svome *Sahihu*, preko Rifāa b.

[16] *Sahih Muslim*, 1/153, br. 167.

Rafi'a, da je Džibril došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

> *"Na kojem stepenu su kod vas učesnici Bedra?" On odgovori: "Smatramo da su od najboljih muslimana"*, ili je nešto rekao u tom kontekstu. On odgovori: *"Isti je slučaj i sa melekima koji su učestvovali na Bedru."*[17]

5. **Ne određuje im se pol**

Jedan od razloga zbog kojeg su neki ljudi u zabludi jeste taj da su ga oni, govoreći o svijetu gajba, pokušali staviti u ovosvjetske okvire (norme). Tako vidimo da se neki čude kako je moguće da Džibril dođe za nekoliko sekundi nakon što Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude nešto upitan i tako brzo pređe razdaljinu, i to ako se zna da je svjetlosti potrebno više miliona svjetlosnih godina da bi dospjela do neke zvijezde koja je blizu. Ovaj jadnik ne zna da je on poput komarca koji poredi svoju brzinu sa brzinom aviona. A da je malo bolje razmislio, uvidio bi da je svijet meleka potpuno različit od svijeta ljudi. Na taj način su zalutali arapski mušrici kada su melekima pripisali ženski pol. Ovaj njihov neistinit stav je još više iskrivljen zbog raznoraznih izmišljotina, pa su tako iznijeli još veće laži kada su rekli da su meleki Božije kćeri. Kada je riječ o tome, Kur'an ih pobija i ukazuje da se u tim svojim ubjeđenjima nisu oslonili na validan dokaz, te da ovakav

---

[17] *Sahih Buhari*,7/312, br. 3992.

njihov stav nema nikakvog smisla. Ono što je još čudnije jeste to da su oni lično mrzili žensku djecu, a istu su pripisivali Allahu, dželle šanuhu. Kada bi nekom od njih bilo saopćeno da je dobio kćerku, lice bi mu pocrnilo i jako bi se rastužio. Sklanjao bi se od ljudi iz stida zbog tako loše vijesti. Ovaj jadnik je otišao i još dalje; tako je živu djevojčicu zakopavao u zemlju. I pored svega toga, oni Allahu pripisuju dijete i misle da su to kćeri!? Tako su se rađale izmišljotine i bajke u mozgovima onih do kojih nije doprlo božansko svjetlo upute.

Zato poslušaj slijedeće ajete u kojima se navodi rasprava sa onima koji su došli sa ovim izmišljotinama:

فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ (149) أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ
شَاهِدُونَ (150) أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ (151) وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (152)
أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ (153) مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ (154) أَفَلَا تَذَكَّرُونَ (155)
أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ

"A upitaj ih: 'Zar su za Gospodara tvoga – kćeri, a za njih – sinovi? Zar smo u njihovu prisustvu meleke kao žene stvorili?' Eto, zbog toga što lažu, oni doista govore: 'Allah je rodio' – a oni su, zaista, lažljivci. Zar je On kćeri sinovima pretpostavio? Šta vam je, kako rasuđujete?! Zašto ne razmislite? Ili, gdje vam je dokaz očiti?" (Saffat, 149-156.)

Allah, dželle šanuhu, je ove njihove riječi učinio svjedočanstvom protiv njih, zbog kojeg će i odgovarati.

To je zato što govor o Allahu bez znanja spada u najveće grijehe. Otuda Uzvišeni kaže:

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ

"Oni meleke, koji su robovi Milostivoga, ženama nazivaju. Zar su oni prisustvovali stvaranju njihovome? – Njihova tvrđenja bit će zapisana i oni će odgovarati!" (Zuhruf, 19.)[18]

6. Oni ne jedu i ne piju

Prije smo spomenuli da meleki nisu ni muškog ni ženskog roda. Takoder im nije potrebna hrana i piće ljudi. Uzvišeni nas obavještava da su meleki došli Ibrahimu, alejhis-selam, u ljudskom liku. On ih je počastio hranom, a oni nisu pružili svoje ruke prema njoj. On je zatim od njih osjetio strah. A kada su mu oni otkrili istinu o sebi, nestalo je njegovog straha i čuđenja. O tom događaju On kaže:

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا

قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ

18 Otuda musliman treba biti oprezan da ne bi govorio o ovim stvarima bez znanja. Ovakvi misle da je čovjek nastao od majmuna ili neke druge životinje. Njima se može odgovoriti riječima Uzvišenog: **"Zar su oni bili svjedoci prilikom njihovog stvaranja? – Zapisat će se njihovo svjedočenje."** Ili Njegove riječi: **"Ja nisam uzimao njih za svjedoke prilikom stvaranja nebesa i Zemlje a ni prilikom njihovog stvaranja."** (Kehf, 51.)

إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

"Da li je doprla do tebe vijest o uvaženim gostima Ibrahimovim kada mu oni uđoše i rekoše: 'Mir vama!', i on reče: 'Mir vama, ljudi neznani!' I on neprimjetno ode ukućanima svojim i donese debelo tele, i primače ga njima: 'Zar nećete da jedete?', upita, osjetivši od njih u duši zebnju. 'Ne boj se!', rekoše, i obradovaše ga dječakom koji će učen biti." (Ez-Zarijat, 24-28.)

U drugom ajetu kaže:

فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لاَ تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُواْ لاَ تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ

"A kada vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuze ga neka zebnja od njih. 'Ti se ne boj!', rekoše oni, 'Mi smo Lutovom narodu poslani.'" (Hud, 70.)

Prenosi Sujuti od Fahra er-Razija da su se učenjaci složili oko toga da meleki ne jedu, ne piju i da se ne žene.[19]

7. Ne postaje im dosadno

Meleki obožavaju Allaha, dželle šanuhu, pokorni su mu i izvršavaju Njegova naređenja, i to besprijekorno i bez dosađivanja. Njih u tom pogledu ne obuzima ono što

[19] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 264.

obuzima ljude. Opisujući meleke u tom svjetlu Uzvišeni kaže:

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ

"Hvale ga noću i danju, ne malaksavaju." (El-Enbija, 20.)

Riječi Uzvišenog: "*la jefturun*" znače ne malaksavaju (kako je i prevedeno u ajetu).

U drugom ajetu kaže:

فَالَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ

"A ako oni neće da te poslušaju – pa, oni koji su kod Gospodara tvoga hvale Ga i noću i danju, i ne dosađuju se." (Fussilet, 38.)

Arapi kažu: "*Se'ime šej'en*", što znači: "Dosadilo mu je".

Pozivajući se na riječi Uzvišenoga "ne malaksavaju", Sujuti zaključuje da meleki ne spavaju, a to je prenio i od Fahra er-Razija.[20]

8. Prebivalište meleka

Dom i prebivalište meleka su nebesa. Uzvišeni kaže:

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِن فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

"Gotovo da se nebesa raspadnu jedna iznad drugih! A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga." (Eš-Šura, 5.)

[20] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 264.

Uzvišeni ih je opisao kao one koji su kod Njega. Zato kaže:

فَالَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ

"Pa, oni koji su kod Gospodara tvoga..." (Fussilet, 38.)

Nekada silaze na Zemlju, kako bi izvršili neke važne zadatke koji su im povjereni. U tom kontekstu su i riječi Uzvišenog:

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ

"Mi smo u Džennet ušli samo dobrotom Gospodara tvoga." (Merjem, 64.)

U posebnim prilikama povećavaju svoj silazak, kao što je to, naprimjer, u noći Lejletul-kadr:

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ

"Noć Kadr je boja od hiljadu mjeseci – meleki i Džibril, s dozvolom Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake." (El-Kadr, 3-4.)

9. Broj meleka

Meleki su mnogobrojni i niko tačno ne zna njihov broj, osim Onoga koji ih je stvorio. Uzvišeni kaže:

وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ

"A vojske Gospodara tvoga samo On zna." (El-Mudessir, 31.)

Ako želiš da saznaš njihovo mnoštvo, poslušaj šta je Džibril, alejhis-selam, rekao o Bejtul-Ma'muru Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u noći Isrāa. On kaže:

"Ovo je Bejtul-Ma'mur. U njemu svaki dan klanja sedamdeset hiljada meleka i više se nikada ne vraćaju u njega." [21]

Prenosi Muslim u svome *Sahihu*, preko Abdullaha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Doći će se sa Džehennemom toga dana. Imat će sedamdeset hiljada povodaca, a svaki povodac će vući sedamdeset hiljada meleka." [22]

Prema tome, ako izračunamo, vidjet ćemo da će Džehennem na Sudnjem danu vući četrdeset devet miliona meleka. Isto tako, ako bolje analiziraš kur'ansko-hadiske tekstove o melekima koji su zaduženi za čovjeka, primijetit ćeš da ih (meleka) ima mnogo. Tako je jedan melek zadužen za čovjeka dok je on još u stadiju kapljice; dva meleka bilježe ljudska djela; drugi su opet zaduženi za njegovo čuvanje; tu su zatim i dva meleka koji su zaduženi da ga upućuju na pravi put itd.

---

[21] *Sahih Buhari*, 6/103, br. 2207.
[22] *Sahih Muslim*, 4/2184, br. 2842.

10. Imena meleka

Meleki imaju svoja imena. Mi o njihovim imenima ne znamo puno, ali spomenut ćemo nekoliko ajeta u kojima se spominju imena nekih meleka.

1. i 2. Džibril i Mikail

Uzvišeni kaže:

قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ

"Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu?', a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosne vijesti vjernicima. Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim i poslanicima Njegovim, i Džibrilu, i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju." (El-Bekare, 97-98.)

Džibril, alejhis-selam, je Ruhul-emin koji se spominje u riječima Uzvišenog:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ

"Donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ." (Eš-Šuara, 193-194.)

On je, također, Ruh u riječima Uzvišenog:

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ

"Meleki i Džibril, s dozvolom Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake." (El-Kadr, 4.)

On je, također, i Ruh koji je poslan Merjemi. O tome Allah, dželle šanuhu, kaže:

فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا

"Mi smo k njoj meleka Džibrila poslali." (Merjem, 17.)

3. *Israfil*

Israfil je zadužen za puhanje u rog. Džibril, Mikail i Israfil se spominju u dovi Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa kojom je otpočinjao noćni namaz:

"Allahu moj, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, poznavaoče vidljivog i nevidljivog. Ti ćeš presuditi tvojim robovima oko onoga oko čega se budu razilazili. Uputi me da razlučim istinu od neistine sa Tvojom dozvolom. Zaista Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put."[23]

4. *Malik*

Od meleka je i Malik, čuvar Vatre. Uzvišeni kaže:

وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُم مَّاكِثُونَ

[23] *Sahih Muslim*. Preko majke vjernika Aiše, 1/534, br. 770.

"Oni će dozivati: 'O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!' – a On će reći: 'Vi ćete tu vječno ostati!'" (Ez-Zuhruf, 77.)

5. *Ridvan*

Ibn-Kesir kaže da se čuvar Dženneta zove Ridvan. Tako je imenovan u nekim hadisima.[24]

6. i 7. *Munkir i Nekir*

Dva meleka je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslovio sa Munkir i Nekir. Njihova imena su spomenuta u hadisima koji govore o kaburskom ispitivanju.

8. i 9. *Harut i Marut*

Dva meleka je Uzvišeni nazvao Harutom i Marutom u suri *El-Bekare*:

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَـٰكِنَّ
الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ
هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولاَ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلاَ تَكْفُ

"I povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. – A Sulejman nije bio nevjernik!, nego su šejtani nevjernici. Oni su učili ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka, Harutu i Marutu, u Babilonu. A njih dvojica nisu nikoga učili

[24] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/53.

dok mu ne bi rekli: 'Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik!'" (El-Bekare, 102.)

Čini se da ih je Allah, dželle šanuhu, poslao kao iskušenje ljudima u nekom određenom vremenu. U tefsirima i historijskim knjigama postoje mnoge priče o njima, od kojih ništa nije potvrđeno u Kur'anu i Sunnetu. Sasvim je dovoljno znati o njima onoliko koliko nam otkriva uzvišeni ajet.

10. Azrail

U nekim predajama se prenosi da se Melek smrti naziva Azrailom. Ovo ime se ne spominje ni u Kur'anu ni u vjerodostojnim hadisima.[25]

11. Rakib i Atid

Neki učenjaci spominju meleke pod imenom Rakib i Atid (onaj koji bdije ili motri) pozivajući se na kur'anski ajet u suri *Kaf*:

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

"Kada se dvojica sastanu i sjednu – jedan s desne, a drugi s lijeve strane – on ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije." (Kaf, 17-18.)

---

[25] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/50.

To što su spomenuli nije tačno jer "***rakib i atid***" predstavljaju dvije osobine meleka koji bilježe djela ljudi. Rakib i atid označavaju osobinu njihovog prisustva kao svjedōka ljudskog djelovanja, onih koji se nikada ne udaljavaju od čovjeka. Dakle, ovdje nije riječ o imenima dvojice meleka.

11. Smrt meleka

Meleki umiru poput ljudi i džina. To je jasno preneseno u riječima Uzvišenog:

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَن شَاء اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُم قِيَامٌ يَنظُرُونَ

"I u rog će se puhnuti, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao. Poslije će se u rog po drugi put puhnuti – i oni će, odjednom, ustati i čekati." (Ez-Zumer, 68.)

Ovaj ajet obuhvata i meleke, jer se oni nalaze na nebesima. U komentaru ovog ajeta Ibn-Kesir kaže:

"Ovo je drugo puhanje u rog. To je puhanje smrti kada će pomrijeti sve živo na nebesima i na Zemlji, osim onih koje Allah odabere; na to jasno ukazuje poznati hadis o puhanju u rog. Tada će se uzeti duše svim preostalima, da bi, na kraju, umro i Melek smrti. Ostat će jedino Živi i Vječni, Onaj koji je Prvi i Posljednji do vječnosti. Onda će upitati: 'Ko danas posjeduje vlast?', i to će ponoviti tri puta. Zatim će sam sebi odgovoriti:

لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

"Allah, Jedini i Svemoćni!" (Gafir, 16.)

Na smrtnost meleka također upućuju riječi Uzvišenog:

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ

"Sve će, osim Njega, propasti!" (El-Kasas, 88.)

Da li će neko umrijeti od njih prije puhanja u rog? To ne znamo i o tome ne možemo polemizirati jer o tom ne postoje kur'ansko-hadiski tekstovi koji bi to potvrdili ili negirali.

DRUGO POGLAVLJE

Etičke osobine meleka

Meleki su časni i čestiti

Uzvišeni je Allah opisao meleke kao časne i čestite. On kaže:

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝ كِرَامٍ بَرَرَةٍ

"U rukama pisara časnih, čestitih." (Abese, 15-16.)

To jest, Kur'an je u rukama posrednika ili pisara, jer su oni Allahovi izaslanici njegovim poslanicima i vjerovjesnicima.

Kaže Buhari: "Jednina od "*sefere*" je "*safir*". "*Sefertu*" znači popraviti nešto između njih. Tako je melek zbog donošenja objave i njenog dostavljanja poput ambasadora (izaslanika) koji izmiruje narod."[26] Uzvišeni ih je opisao kao čestite i časne, jer su njihova djela i ponašanje plemeniti, časni i lijepi. Njihov ahlak je čestit, čist i potpun. Otuda bi učači Kur'ana u svojim djelima i riječima na putu istine i upute trebali biti poput njih.

Bilježi Buhari da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

---

[26] *Sahih Buhari*, 8/691, br. 4937; Muslim, *Sahihu Muslim*, 1/549, br. 798..

*"Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Hafiz koji uči Kur'an je sa plemenitim pisarima, a onaj koji uči Kur'an i brine se o njemu, a to mu je teško, zaslužuje dvije nagrade.'**"*

Stid meleka

Od njihovog ahlaka, a o tome nas je obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeste i stid. U hadisu koji bilježi Muslim preko Aiše, radijallahu anha, se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ležao naslonjen u svojoj kući, a stegna su mu bila otkrivena (ili su to bile potkoljenice). Zatim je Ebu-Bekr zatražio dozvolu da uđe, pa mu je dozvoljeno. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se nije pomjerao, a zatim je i govorio. Onda je Omer zatražio dozvolu za ulazak, pa mu je dopušteno. Poslanik je nastavio govoriti. A onda je Osman zatražio dozvolu za ulazak. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sjeo i popravio svoju odjeću. Nakon toga je opet govorio. Kada je izašao, Aiša, radijallahu anha, reče:

*"Ušao je Ebu-Bekr, pa nisi obraćao pažnju niti si se obradovao. Zatim je ušao Omer, pa ni na njega nisi obraćao pažnju niti si se obradovao. Zatim je ušao Osman pa si sjeo i sabrao svoju odjeću". On reče: **"Zar da se ne stidim čovjeka kojeg se stide meleki?"***[27]

---

[27] *Sahih Muslim*, 4/1866, br. 2401.

Sposobnosti i moći meleka

1. Sposobnosti promjene lika (transformacije)

Allah, dželle šanuhu, im je dao moć pretvaranja u druge likove mimo likova meleka. Tako je Džibrila poslao Merjemi u liku čovjeka:

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾ فَاتَّخَذَتْ مِن دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾ قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَٰنِ مِنكَ إِن كُنتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾ قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا

"I spomeni u Knjizi Merjemu: kada se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla i jedan zastor da se od njih zakloni uzela, Mi smo k njoj meleka Džibrila poslali i on joj se prikazao u liku savršeno stvorena muškarca. 'Utječem se Milostivom od tebe, ako se Njega bojiš!' – uzviknu ona. 'A ja sam upravo izaslanik Gospodara tvoga', reče on, 'da ti poklonim dječaka čista!'" (Merjem, 16-19.)

Također, Ibrahimu, alejhis-selam, su došli meleki u liku čovjeka, a nije znao da su meleki sve dok mu nisu otkrili svoju suštinu. Mi smo već spomenuli ajete koji govore o tom slučaju.

Pored njega, meleki su došli i Lutu u liku mladićā lijepih lica. Zato je Lutu zbog njih bilo teško, te se

pobojao za njih da im njegov narod ne bi nanio zlo. Njegov narod je bio iskvaren i činili su loša djela. Općili su sa muškarcima.

وَلَمَّا جَاءتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَـذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ

"I kada izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši; on zato reče: 'Ovo je mučan dan!'" (Hud, 77.)

Kaže Ibn-Kesir: "Meleki su im došli pretvoreni u likove lijepih mladića kako bi ih iskušali i kako bi iznijeli dokaz protiv njih te kako bi ih kaznili bolnom kaznom."[28]

Džibril, alejhis-selam, je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dolazio različitog izgleda i osobina. Ponekad bi mu dolazio u liku Dihjeta Kelbija (ashab lijepog izgleda), a ponekad u liku beduina.

Mnogi su ga ashabi vidjeli kada je tako dolazio.

U dva *Sahiha* se prenosi se od Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je rekao:

"Jednog dana kada smo sjedili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pojavi se čovjek izrazito bijele odjeće i izrazito crne kose. Na njemu se nije vidio trag putovanja i niko ga od nas nije poznavao. Zatim je sjeo kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i naslonio svoja koljena uz njegova, a svoje dlanove stavio na njegova

---

[28] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/43.

stegna. Zatim je rekao: 'O Muhammede, obavijesti me o islamu...'"

U hadisu se dalje navodi da je tražio od njega da ga obavijesti o islamu, imanu, ihsanu, o Sudnjem danu i njegovim predznacima.[29] Nakon toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio ashabe da je to bio Džibril, alejhis-selam, te da je došao da ih pouči njihovoj vjeri.

Jednom prilikom je Aiša, radijallahu anha, vidjela Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako stavlja ruku na grivu konja Dihjeta Kelbija i nešto mu govori. Kada ga je upitala o tome, on joj reče:

"Bio je to Džibril i on te selami."[30]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je govorio o čovjeku koji je ubio devedeset devet ljudi. Pošto se pokajao i učinio hidžru, došla mu je smrt, i to onda kada je bio na pola puta prema zemlji prema kojoj je i krenuo. Oko njega su se počeli raspravljati meleki milosti i meleki kazne pa su za sudiju uzeli meleka koji im je došao u ljudskom liku. Kaže Alejhisselam:

"Zatim im je došao melek u liku čovjeka i presudio im. On reče: 'Izmjerite razdaljinu između dvije zemlje. Pa kojoj od njih bude bliži – njoj i pripada. Sasvim je sigurno da im je presudio po Allahovoj

---

[29] *Sahih Muslim*, 1/37, br. 8. Bilježi ga i Buhari, preko Ebu-Hurejre, 1/114.
[30] Bilježi ga Ahmed u svom *Musnedu* i Ibn-Sa'd u djelu *Tabekatul-kubra* sa dobrim senedom. Hadis o Džibrilovom nazivanju selama Aiši bez njegova viđenja. Bilježi ga Buhari u svome *Sahihu*, 6/305, br. 3217.

naredbi, pa im je Allah zbog toga poslao ovog meleka u liku čovjeka."

Priča se nalazi u Muslimovom *Sahihu*, u Poglavlju o tevbi.[31]

Nešto kasnije spomenut ćemo priču o trojici ljudi: ćelavom, gubavom i slijepom, pripadnicima Benu-Israila koje je Allah iskušao. Naime, i njima se također melek ukazao u liku čovjeka.

Neki učenjaci su racionalnom metodom istraživali način na koji se meleki pretvaraju u lik čovjeka. Zatim su došli sa mutnim tezama i mišljenjima. Ništa im nije pomoglo to što su istraživali svijet gajba, - Allah nas je obavijestio o njihovom pretvaranju u lik čovjeka, ali ne i o načinu toga pretvaranja. Bilo je bolje da su se zadovoljili onim sa čime se zadovoljio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a i ashabi; bilo bi im bolje da su stali tamo gdje su i oni stali kada je riječ o tome.

Ako želiš više saznati o ovome, pogledaj djelo *Habaik fi ahbaril-melaik*[32] od Sujutija.

2. Brzina meleka

Najveća brzina koju poznaje čovjek jeste brzina svjetlosti, koja iznosi 186 hiljada milja u jednoj sekundi.

Što se tiče brzine meleka - ona je još veća. To je brzina koja se ne može mjeriti ljudskim mjerilima. Znalo

---

[31] *Sahih Muslim*, 4/2118, br. 2766.

[32] Na str. 261

se desiti da neko postavlja pitanje Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ne završi sa pitanjem, a Džibril mu već donese odgovor od Uzvišenog Gospodara. Da danas postoji letjelica koja može putovati brzinom svjetlosti bila bi joj potrebna milijarda svjetlosnih godina da bi dospjela do neke vidljive zvijezde u velikim svemirskim prostranstvima.

3. Učenost meleka

Meleki posjeduju veliko znanje kojem ih je poučio Allah, dželle šanuhu. Međutim, nemaju mogućnost upoznavanja stvari kao što je to dato čovjeku. U tom kontekstu Uzvišeni je rekao:

وَعَلَّمَ آدَمَ الأَسْمَاء كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلاَئِكَةِ فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاء
هَـؤُلاء إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ (٣١) قَالُواْ سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا إِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ
أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

"I poučі On Adema nazivima svih stvari, a onda ih predoči melekima i reče: 'Kažite Mi nazive njihove, ako istinu govorite!' 'Hvaljen neka si!', rekoše oni, 'Mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio; Ti si Sveznajući i Mudri.'" (El-Bekare, 31-32.)

Čovjek se odlikuje spoznavanjem i upoznavanjem stvari te otkrivanjem kosmičkih zakona, dok su meleki tim stvarima podučeni direktnom objavom od Allaha, dželle šanuhu. No njihovo znanje je ipak veće od onoga

koje posjeduju ljudi. Između ostalog, Uzvišeni Allah ih je podučio pisanju. On kaže:

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾ كِرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

"A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite." (El-Infitar, 10-12.)

O ovome ćemo također govoriti u poglavlju "Meleki i čovjek".

Rasprava najuzvišenijeg društva (mele'ul-e'ala)

Meleki vode međusobno dijalog o stvarima objave njihova Gospodara koja im nije poznata. U Tirmizijinom *Sunenu* i Ahmedovom *Musnedu* se prenosi od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Prošle noći mi je došao moj Uzvišeni Gospodar u najljepšem liku. Čini mi se da je rekao u snu: 'O Muhammede, da li znaš o čemu raspravlja uzvišeno društvo?' Rekao sam: 'Ne'. Zatim je stavio svoju ruku između mojih plećki tako da sam osjetio njenu hladnoću među svojim prsima. Pa sam saznao šta ima na nebesima i na Zemlji. Zatim ponovo reče: 'O Muhammede, da li znaš o čemu raspravlja uzvišeno društvo?' Rekao sam: 'Da, govore o djelima koja brišu grijehe i drugima koja povećavaju stepene (u Džennetu). Djela koja brišu grijehe su: sjedenje u mesdžidu poslije namaza, odlazak u džemat pješke

i upotpunjavanje abdesta u teškim uvjetima. A djela koja podižu stepene su: širenje selama, hranjenje nevoljnika i klanjanje (nafile) noću dok spavaju'. Reče: 'Istinu si rekao, a ko to bude o živjet će lijepo (dobro) i umrijet će lijepo bro) i bit će čist od grijeha kao na dan kada ga je majka rodila'. Zatim je još rekao: 'O Muhammede, prouči kada klanjaš: 'Allahu moj, ja te molim za dobra djela, a da se klonim loših, i molim te da volim nevoljnike i da mi oprostiš, i da mi se smiluješ, i da mi primiš pokajenje. A kada htjedneš svoje robove iskušati smutnjom, da me usmrtiš bez iskušenja.'"[33]

Nakon što je spomenuo ovaj hadis, Ibn-Kesir je u svom komentaru rekao: "Ovaj hadis je poznat kao "*hadis sna*". Onaj ko misli da se ovo desilo na javi griješi. Zabilježen je u *Sunenu* sa više seneda. Tirmizi ga bilježi preko Džehdema Abdullaha Jemamija. Hasan je rekao da je ovo sahih-hadis. Ova rasprava se ne odnosi na onu koja se spominje u Kur'anu:

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾ إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

"Ja nisam ništa znao o uzvišenom društvu (melekima) kada su se prepirali – meni se objavljuje samo da jasno opominjem." (Sād, 69-70.)

[33] *Sahih Sunen Tirmizi*, 3/9, br. 2580, 2581.

Ovu raspravu koja se spominje u hadisu je objasnio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a raspravu o kojoj govori Kur'an objašnjavaju ajeti koji dolaze poslije gore spomenutog:

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِن طِينٍ (71) فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ
مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ (72) فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ (73) إِلَّا
إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

"I kada je melekima Gospodar tvoj rekao: 'Stvorit ću čovjeka od ilovače, pa kada mu savršen oblik dam u život u nj udahnem, vi mu se poklonite!' Meleki su se, svi do posljednjeg, zajedno poklonili, osim Iblisa – on se uzoholio i postao nevjernik." (Sād, 71-74.)

Dakle, spomenuta rasprava o kojoj govori Kur'an je bila zbog Adema, alejhis-selam, kada je Iblis odbio da mu učini sedždu pa se onda raspravljao sa svojim Gospodarom o svojoj superiornosti nad njim.[34]

4. Meleki su u svemu revnosni

Meleki su revnosni pri izvršavanju ibadeta. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas podstiče da se u tom pogledu ugledamo na njih. Zato je rekao ashabima:

"Zar se nećete poredati u safove kao što se meleki redaju kod svog Gospodara?' Ashabi upitaše: 'O Allahov poslaniče, a kako se meleki redaju kod

[34] Pogledaj: Ibn-Kesir, *Tefsir*, 6/83-84.

svoga Gospodara?' 'Upotpunjavaju safove i ravnaju ih.'"[35]

Na Sudnjem danu će također doći i biti precizno poredani u safove. Uzvišeni kaže:

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

"I kada dođe Gospodar tvoj, a meleki budu sve red do reda." (Fedžr, 22.)

Stajat će u safovima pred Uzvišenim Allahom:

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

"Na Dan kada Džibril i meleki budu u redove poredani, kada će samo onaj kome Milostivi dozvoli govoriti, a istinu će reći." (En-Nebe', 38.)

Ruh koji se spominje u ajetu je Džibril (kako je i prevedeno).

Na temelju slijedećeg hadisa uoči preciznost izvršenja Allahovih naredbi. Bilježe Muslim u svome *Sahihu* i Ahmed u svome *Musnedu,* preko Enesa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Doći ću do džennetskih vrata pa ću zatražiti da se otvore. Čuvar će mi reći: 'Ko je?' Ja ću odgovoriti 'Muhammed.' On će tada reći: 'Naređeno mi je da nikome ne otvaram prije tebe.'"[36]

[35] *Sahih Muslim*, 1/322, br. 430.
[36] *Sahih Muslim*, 1/188, br. 197.

Također, ako bismo analizirali hadis koji govori o Israu i Miradžu, mogli bismo uvidjeti koliko su meleki precizni u svojim poslovima. Naime, kada bih god Džibril došao do nekog od sedam nebesa, tražio bi dozvolu za prolazak. I ne bi mu bilo otvoreno osim nakon ispitivanja.

5. Bezgrešnost meleka

Prenosi Sujuti od Kadije Ijada: "Muslimani su se složili oko toga da su meleki odabrani vjernici. Također su se učenjaci ovoga ummeta složili oko toga da izaslanici od njih imaju stepen poslanika u pogledu bezgrešnosti, kao što smo i spomenuli, i da oni imaju ista prava kao i poslanici u pogledu dostave objave svojim narodima."

Razišli su se u pogledu ostalih meleka mimo poslanika u pogledu njihove bezgrešnosti. Jedna skupina ima mišljenje da su svi bezgrešni, i to dokazuju kur'anskim ajetom:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

"O vi koji vjerujete! Sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti." (Tahrim, 6.)

Kao i riječima Uzvišenog:

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ ﴿١٦٥﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ

"Svakome od nas mjesto je određeno; mi smo u redove poredani, i samo Njega hvalimo!" (Es-Saffat, 164-166.)

وَمَنْ عِندَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ

"A oni koji su kod njega ne zaziru da mu se klanjaju, i ne zamaraju se." (El-Enbija, 19.)

كِرَامٍ بَرَرَةٍ

"Časnih, čestitih." (Abese, 16.)

لَّا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

"Dodirnuti ga smiju samo oni koji su čisti." (El-Vakia, 79.)

I drugim kur'ansko-hadiskim tekstovima.

Druga skupina smatra da se ovi ajeti odnose na izaslanike i odabrane meleke. Oni svoj stav potkrepljuju pričom o Harutu i Marutu, kao i kazivanjima o Iblisu. Međutim, ispravno je mišljenje da su svi meleki bezgrešni, čisti i zaštićeni od svega što bi moglo oskvrnuti njihov uzvišeni položaj.

I rekao je: "Što se tiče Haruta i Maruta, u pogledu njih ništa nije preneseno od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ni daif ni sahih-predaja. A što se tiče Iblisa, većina negira tvrdnju da on pripada melekima; naprotiv, za

njega kažu da je on praotac džina kao što je Adem, alejhis-selam, praotac čovječanstva."[37]

Na ovu mes'elu se nadovezao Es-Sefevi Ermevi kako to bilježi Sujuti. On kaže:

"Meleki su bezgrešni sa više aspekata:

1. Uzvišeni ih opisuje kao pokorne:

وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

"I koji će ono što im se naredi izvršiti." (Tahrim, 6.)

Zatim, to su i Njegove riječi:

وَهُم بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

"I postupaju onako kako On naredi." (El-Enbija, 27.)

Ovi ajeti znače da rade naređena a ostavljaju zabranjena djela, jer zabrana znači naredbu da se nešto ostavi. Osim toga, ovi ajeti su došli u kontekstu pohvale, a u tom kontekstu (objavljena) je i većina drugih, sličnih ajeta.

2. Riječi Uzvišenog:

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ

"Hvale ga noću i danju, ne malaksavaju." (El-Enbija, 20.)

Ovaj ajet u potpunosti ukazuje njihovu potpunu predanost ibadetu, što dokazuje našu tezu.

3. Meleki su Allahovi izaslanici, kako stoji u Njegovim riječima:

جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا

[37] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 202.

"Koji meleke čini izaslanicima." (Fatir, 1.)

Poznato je da su izaslanici bezgrešni. Na drugom mjestu, veličajući ih, Allah kaže:

اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

"A Allah dobro zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje." (El-En'am, 124.), što predstavlja maksimalno hvaljenje i veličanje nekoga."[38]

[38] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 203.

TREĆE POGLAVLJE

Ibadet meleka

Osvrt na prirodu meleka

Meleki su po svojoj prirodi stvoreni da budu pokorni. Ne posjeduju moć s kojom bi griješili. Uzvišeni kaže:

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

"...koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti." (Tahrim, 6.)

Ostavljanje griješenja, s jedne, i pokoravanje, s druge strane, jeste nešto s čime su stvoreni. To im ne predstavlja nikakvu poteškoću jer nemaju strasti. Vjerovatno je ovo bio razlog tome da je jedna skupina učenjaka ustvrdila da meleki nisu *mukelefi*, te da se na njih ne odnose prijetnje i obećanja Uzvišenog Allaha.[39]

Možemo reći da meleki nemaju zaduženja i odgovornosti kao što ih ima čovjek. Ali, isto tako, tvrdnja da općenito nemaju nikakve odgovornosti predstavlja odbačeno mišljenje. Ovo zato jer se njima naređuje i da budu pokorni i da izvršavaju ibadete:

يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

---

[39] *Levamiul-envar elbehijje*, 2/409.

"Boje se Gospodara svoga koji vlada njima i čine ono što im se naredi." (En-Nahl, 50.)

U ajetu se spominje da se oni boje svoga Gospodara, a strah je jedna od šerijatskih obaveza i zapovjedi; i ne samo to, strah je jedan od najvećih stepena robovanja. Uzvišeni također kaže:

وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ

"A oni su i sami, iz stahopoštovanja prema Njemu, brižni." (El-Enbija, 28.)

Položaj meleka

Najljepši opis meleka ukazuje na to da su oni Allahovi robovi, i to časni i plemeniti robovi. Već smo spomenuli neispravnost tvrdnje da su meleki Allahove kćeri i da je to apsolutno neutemeljeno. Allah, dželle šanuhu, je utjerao u laž one koji su to tvrdili, te je na više mjesta objasnio njihovu suštinu i objasnio njihov položaj i stepen. Otuda je rekao:

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾ وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِّن دُونِهِ فَذَلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ

"Oni govore: 'Milostivi ima dijete!' Hvaljen neka je On! – A meleki su samo robovi poštovani; oni ne govore

dok On ne odobri i postupaju onako kako On naredi. On zna šta su radili i šta će uraditi, i oni će se samo za onoga kojim On bude zadovoljan zauzimati, a oni su i sami, iz stahopoštovanja prema Njemu, brižni. A onoga od njih koji bi rekao: 'Ja sam, doista, pored Njega, bog!' – kaznili bismo Džehennemom, jer Mi tako kažnjavamo mnogobošce." (El-Enbija, 26-29.)

Za meleke se može reći da oni posjeduju sve osobine ubudijeta (robovanja). Oni su u stalnoj službi i izvršavaju uputstva; nisu u mogućnosti da se suprotstave naredbama niti postupaju suprotno upustvima koja im se dostave. Oni strahuju i boje se svoga Gospodara. Pa ako bismo pretpostavili da neko od njih prekorači granicu naređenog, Uzvišeni Allah će ga zbog toga kazniti.

Od savršenstva njihovog ubudijeta je i to što ne polemiziraju prije nego im se naredi, niti se usuđuju da izostave neku naredbu; naprotiv, žurno se odazivaju:

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

"Oni ne govore dok On ne odobri i postupaju onako kako On naredi." (El-Enbija, 27.)

Oni ne rade osim ono što im se naredi. Njih naredbe pokreću i zaustavljaju.

Bilježi Buhari u svome *Sahihu* preko Ibn-Abbasa[40] da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Džibrilu:

***"Zašto nas ne posjećuješ češće nego što to inače činiš?** Reče: "Pa je objavljen kur'anski ajet:*

[40] *Sahih Buhari*, 2/305, br. 3218.

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا

"'Ne silazimo osim s naređenjem tvoga Gospodara. On je vladar svega, On zna budućnost našu i prošlost našu i ono što je između toga', govorit će. Gospodar tvoj ne zaboravlja." (Merjem, 64.)"

Primjeri njihova ibadeta

Meleki su Allahovi robovi koji imaju obavezu da budu pokorni. Izvršavaju ibadete lahko i jednostavno.

Ovde ću spomenuti nekoliko ibadeta o kojima nas je obavijestio Allah, dželle šanuhu, ili Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

1. Tesbih[41] - veličanje Uzvišenog Allaha

Meleki spominju, tj. zikr čine Uzvišenog Allaha. Njihov najveći zikr je tesbih (veličanje). Tako ga veličaju nosioci Arša:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

"Meleki koji drže Arš (prijesto) i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga." (Gafir, 7.)

Kao i drugi meleki uopćeno:

وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

[41] To je negiranje svih mahana i nedostataka Allahu ﷻ.

"A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga." (Eš-Šura, 5.)

Njihovo veličanje je neprestano; ne prekida se ni danju ni noću. O tome Allah, džellе šanuhu, kaže:

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾

"Hvale ga noću i danju, ne malaksavaju." (El-Enbija, 20.)

Zbog veličine njihovog tesbiha daje im se za pravo da se time ponose. O tome Uzvišeni kaže:

وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ ﴿١٦٥﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ

"Mi smo u redove poredani, i samo Njega hvalimo!" (Es-Safat, 165-166.)

Tesbih je najbolji zikr i zbog toga ga najviše i čine. Muslim u svome *Sahihu* bilježi preko Ebu-Zerra da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan koji je zikr najbolji, pa je rekao:

"Ono što je Allah izabrao za svoje meleke ili svoje robove: 'Subhanallahi ve bi hamdihi.'"[42]

2. Redanje u safove

Već smo spomenuli hadis u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podstiče ashabe da se ogledaju na meleke u pogledu redanja u safove u toku namaza:

"Zar se nećete poredati kao što se meleki redaju u safove kod svoga Gospodara?"

[42] *Sahih Muslim*, 4/ 2093, br. 2731.

A kada je upitan o načinu njihovoga redanja u safove, odgovorio je:

"*Upotpunjavaju safove i poravnaju se u njima.*"[43]

Uzvišeni u svojoj knjizi veli:

وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ

"...i mi smo u redove poredani." (Es-Saffat, 165.)

Oni čine kijam, ruku i sedždu. U *Muškilul-asaru* od Tahavije i u *Mu'džemul-kebiru* od Taberanija prenosi se preko Hakima b. Hizama da je rekao:

"*Dok je jednom prilikom Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio među svojim ashabima, on im reče: 'Čujete li ono što ja čujem?' Rekoše: 'Mi ništa ne čujemo'. 'Ja čujem škripu nebesa', reče. 'No ne treba ih koriti što škripe, jer na njima nema ni koliko pedalj a da nema melek na kijamu ili na sedždi.'*"[44]

3. Meleki obavljaju hadž

Meleki imaju svoju Kabu iznad sedam nebesa koju hodočaste. Ovu Kabu je Allah u Kur'anu nazvao Bejtul-Ma'mur. On se u suri *Tur* zaklinje sa ovom Kabom:

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ

"I (tako mi) Hrama poklonika punog." (Tur, 4.)

---

[43] *Sahih Muslim*, 1/322, br. 430.

[44] Za njega je Albani rekao da je sahih po šartovima Muslima. Pogledaj: *Silsiletul hadisi es-sahiha*, br. 852.

Pri tumačenju ovoga ajeta Ibn-Kesir je rekao: "Navodi se u dva *Sahiha* da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu o Israu i i Miradžu, nakon što je prešao sedam nebesa, rekao:

"Zatim sam uzdignut do Bejtul-Ma'mura. Svaki dan u njega uđe sedamdeset hiljada i više se nikada ne vraćaju u njega."[45]

To jest, čine ibadet u njemu i tavafe oko njega kao što stanovnici Zemlje vrše ibadet oko Kabe na Zemlji. Bejtul-Ma'mur je Kaba stanovnika sedmog neba. Zbog toga je Poslanik vidio Ibrahima, alejhis-selam, naslonjenog leđima na Bejtul-Ma'mur. Jer, on je graditelj zemaljske Kabe, a nagrada odgovara vrsti djela. Ibn-Kesir navodi da je nebeska Kaba tačno iznad zemaljske Kabe i da bi, kada bi pala, - pala na nju. Zatim je spomenuo da na svakom nebu postoji džamija u kojoj stanovnici dotičnog neba čine ibadet. Ona koja se nalazi na zemaljskom nebu zove se Bejtul-'Izze (Kuća Uzvišenosti). To što je Ibn-Kesir spomenuo da se Bejtul-Ma'mur nalazi iznad Kabe prenosi se i od Alije, radijallahu anhu. Bilježi Ibn-Džerir preko Halida b. Arare da je neki čovjek upitao Aliju, radijallahu anhu: "Šta je to Bejtul-Ma'mur?" On mu reče:

"To je kuća na nebesima u pravcu iznad ove kuće. Njena svetost je kao svetost ove na Zemlji; svaki dan u nju uđe sedamdeset hiljada meleka i više se ne vraćaju u nju."[46]

[45] *Sahih Buhari*, 6/103, br. 2207; *Sahih Muslim*, 17146, br. 162.
[46] Prenosi ga od Taberija i Ishaka. Ibn-Hadžer, *Fethul-bari*, 6/308. Zatim je spomenuo dugačak govor o njegovim senedima.

Za ovaj hadis šejh Albani[47] je rekao: "Prenosioci ovog rivajeta su pouzdani osim Halida, a on je mestur[48]. No hadis ima drugu mursel, ali vjerodostojnu potporu od Katadea. U njoj se kaže:

"Spominje se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana rekao svojim ashabima: 'Da li znate šta je Bejtul-Ma'mur?' Odgovorili su: 'Allah i Njegov Poslanik, najbolje znaju'. 'To je mesdžid na nebesima, ispod njega je Kaba. Kada bih pao - pao bih na nju', reče."

Zatim je Albani dodao: "Što se tiče ove rečenice ('U pravcu Kabe') sigurno je tačna kao rezultat svih lanaca kojima je predaja prenešena."

Strah i strahopoštovanje prema Allahu

Pošto su meleki u potpunosti spoznali svoga Gospodara, zbog toga Ga puno veličaju i mnogo strahuju od njega. U tom kontekstu Uzvišeni kaže:

وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ

"A oni su i sami, iz stahopoštovanja prema Njemu, brižni." (El-Enbija, 28.)

---

[47] *Silsiletul-hadisi es-sahiha*, 1/236.

[48] Mestur je prenosilac čije je ime poznato, ali je njegovo stanje pouzdanosti nepoznato.

O tome koliko se boje Uzvišenog govori slijedeća predaja koju bilježi Buhari preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada Allah naredi neku stvar na nebesima, meleki udare svojim krilima kao lanac po stijeni pokoravajući se Njegovom govoru."

Kažu Alija i drugi:

"Po stijeni sve ih obuzimajući. A kada im strah dopre do srca, upitaju: 'Šta je rekao vaš Gospodar?' Odgovore onome koji je pitao: 'Istinu je rekao, On je uzvišen i velik.'"[49]

Bilježi Taberani u *Mu'džemul-evsatu* sa dobrim senedom preko Džabira, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"U noći Isrāa i Miradža prošao sam pored uzvišenog društva (mele'ul-e'ala), a Džibril je izgledao kao stara prostirka od strahopoštovanja prema Allahu, dželle šanuhu."[50]

---

[49] *Sahih Buhari*, 3/380, br. 4701.
[50] *Sahihul-džami'*, 57206.

ČETVRTO POGLAVLJE

Odnos meleka i ljudi

Meleki i Adem

Raspitivanje o mudrosti stvaranja čovjeka

Kada je Uzvišeni Allah odlučio da stvori Adema, alejhis-selam, o tome je obavijestio meleke. Oni su ga tada upitali kakva se mudrost krije iza toga jer su znali da će čovjek činiti nered i prolijevati krv te da će padati u griješenje i nevjerstvo. On ih je tada obavijestio da se iza toga kriju određene mudrosti koje oni ne znaju. O tome Uzvišeni kaže:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلاَئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُواْ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاء وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

"A kada Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja će na Zemlji namjesnika postaviti!', oni rekoše: 'Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati? A mi Tebe veličamo i hvalimo i, kako Tebi dolikuje, štujemo.' On reče: 'Ja znam ono što vi ne znate.'" (El-Bekare, 30.)

Naklanjanje Ademu ﷺ nakon što je stvoren

Nakon što je završio stvaranje Adema, alejhis-selam, i u njega udahnuo dušu, Uzvišeni je naredio melekima da mu učine sedždu:

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ ﴿٧١﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

"I kada je melekima Gospodar tvoj rekao: 'Stvorit ću čovjeka od ilovače, pa kada mu savršen oblik dam i život u njeg udahnem, vi mu se poklonite!' " (Sād, 71-72.)

Svi su se pokorili naređenju osim Iblisa. O tome On kaže:

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

"Meleki su se, svi do posljednjeg, zajedno poklonili; osim Iblisa, on se uzoholio i postao nevjernik." (Sād, 73-74.)[51]

---

[51] Ovaj ajet predstavlja jasan dokaz da su svi meleki učinili sedždu Ademu alejhis-selam, što ujedno predstavlja odgovor onima koji tvrde da mu je sedždu učinila nekolicina meleka ili da su to bili samo meleki Zemlje. Predaja od Ibn-Abbasa, koja govori o tome, je slaba. Ona ima prekinut lanac prenosilaca, a ima i drugih mahana. Ibn-Tejmije ima mišljenje da je ajet nedvosmislen (nas) dokaz i da se ne može drugačije protumačiti, te da se nije dozvoljeno suprotstaviti njegovom značenju.

Prvi kontakt meleka sa Ademom

Prenosi se od Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Nakon što je Allah, dželle šanuhu, stvorio Adema, alejhis-selam, u njegovom liku, Ademova visina je iznosila šezdeset podlaktica. Onda mu Allah reče: 'Idi i poselami onu skupinu meleka koji tamo sjede, i poslušaj kako će te pozdraviti, jer je to tvoj pozdrav i pozdrav tvog potomstva'. On tada reče: 'Es-selamu alejkum'. Oni rekoše: 'Es-selamu alejke ve rahmetullah.' (Na njegov pozdrav su dodali ve rahmetullah)."[52]

Kada je umro Adem, meleki su ga ogasulili

Kada je umro Adem, alejhis-selam, njegova djeca nisu znala kako da postupe sa njim pa su ih meleki podučili. Prenosi se u Hakimovom *Mustedreku* i *Mu'džemul-evsatu* od Taberanija, uz vjerodostojan sened od Ubejja, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada je umro Adem, meleki su ga ogasulili neparan broj puta. Zatim su mu iskopali kabur sa

[52] *Sahih Buhari*, 3/11, br. 6227. Bilježi ga i Muslim, 4/2184, br 2841.

lahdom, a zatim su rekli: 'Ovo će biti praksa i kod njegove djece.'"[53]

Prenosi se u vjerodostojnim hadisima da su meleki ogasulili šehida iz ovog ummeta. To je Hanzala b. Ebi-Amir koji je preselio u Bitki na Uhudu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao ashabima nakon što je poginuo Hanzala:

"*Vašeg prijatelja gasule meleki.*"

To jest, Hanzalu, radijallahu anhu. Kada su se ashabi o njemu raspitali kod njegove supruge, ona im je odgovorila da je, nakon što je čuo poziv u boj, izišao džunub u bitku. Na to je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Zbog toga su ga meleki i gasulili.*"

Bejheki i Hakim bilježe predaju sa dobrim senedom, a Ibn-Asakir je spomenuo sa vjerodostojnim senedom, da se pleme Evs znalo hvaliti da je od njih čovjek kojeg su ogasulili meleki po imenu Hanzala b. Rahib.[54]

Meleki i ljudi

Veza između meleka i čovjeka je veoma čvrsta. Naime, oni borave uz njega prilikom njegovog stvaranja. Zatim, oni imaju zadaću da ga čuvaju po dolasku na ovaj

---

[53] *Sahihul-džami'*, 5/48.
[54] *Silsiletul-hadisi es-sahiha*, br. 326.

svijet; donose mu objavu od Allaha, dželle šanuhu; bdiju nad njegovim djelima i postupcima, te mu, na kraju njegovog života, uzimaju dušu kada nastupi smrtni čas.

Njihova uloga prilikom stvaranja čovjeka

Muslim u svome *Sahihu* bilježi preko Ebu-Zerra, radijallahu anhu, da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: 'Kada kapljica provede četrdeset i dvije noći, Allah joj pošalje meleka. Zatim je uobliči, stvori joj sluh i vid, odjene kožom, mesom i kostima. Zatim melek kaže: 'O Gospodaru, šta će da bude: muško ili žensko?' Tvoj Gospodar onda odredi ono što On hoće, a melek to zapiše."[55]

Od Ibn-Mesuda, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao:

"Govorio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on je najiskreniji: 'Zaista se neko od vas formira u stomaku majke četrdeset dana; zatim bude zakvačak isto toliko vremena, a zatim bude komad mesa isto toliko vremena. Nakon toga mu se pošalje melek koji mu udahne dušu i kojem se naredi da mu zapiše četiri stvari: njegovu opskrbu, život, djela te da li će biti sretan ili nesretan."[56]

---

[55] *Sahih Muslim*, 4/2037, br. 2645.

[56] *Sahih Buhari*, br. 3208. Bilježi ga i Muslim, 4/2036, br. 2643.

U dva se *Sahiha* također prenosi od Enesa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Allah za matericu zaduži meleka koji obavještava: 'Gospodaru, kapljica je! Gospodaru, zakvačak je! Gospodaru, postao je gruda mesa!' A kada Allah odluči da završi stvaranje, melek rekne: 'Gospodaru, da li da bude žensko ili muško? Da li će biti sretan ili nesretan? Kakva će mu biti opskrba? Kada će umrijeti?' I sve mu se to zapiše u stomaku njegove majke."[57]

Čuvanje ljudi

Uzvišeni kaže:

سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَن جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾ لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ

"Za Njega je jednak od vas onaj koji tiho govori i onaj koji to glasno čini, onaj koji se noću skriva i onaj koji po danu hodi. Uz svakog od vas su meleki, ispred njega i iza njega. Po Allahovom naređenju, oni nad njim bdiju." (Er-Ra'd, 10-11.)

"Tumač Kur'ana", tj. Ibn-Abbas, radijallahu anhu, je pojasnio da su oni koji bdiju uz čovjeka - meleki. Allah ih je zadužio da čuvaju čovjeka ispred i iza njega. A kada

[57] *Sahih Buhari*, 11/477, br. 6595. Bilježi ga i Muslim, 4/2038, br. 2646.

se spusti Božiji kader koji ga mora stići, meleki tada ustuknu od njega.

Mudžahid je rekao: "Nema nijednog roba, a da nad njim nije zadužen melek koji ga čuva od džina, ljudi i životinja, i u snu i na javi. Ništa mu se ne približi od tih bića, a da mu melek ne rekne: 'Odmakni', osim onoga što Allah dopusti da ga pogodi."

Jednom je prilikom neki čovjek rekao Aliji, radijallahu anhu:

"Grupa ljudi iz Murada želi da te ubije". On mu na to odgovori: "Uz svakog čovjeka stoje po dvojica meleka koji ga čuvaju od onoga što mu nije određeno da ga zadesi. A kada se spusti Allahov kader, oni se odmaknu. Zaista je edžel kao dobro čuvan štit."[58]

Meleki čuvari koji se spominju u suri *Ra'd*, spominju se i na drugom mjestu u Kur'anu. Uzvišeni kaže:

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُم حَفَظَةً حَتَّىَ إِذَا جَاء أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لاَ يُفَرِّطُونَ

"On vlada robovima Svojim i šalje vam čuvare. A kada nekome od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu, bez oklijevanja, dušu uzmu." (El-En'am. 61.)

Meleki čuvari koje Uzvišeni šalje čovjeku bdiju uz njega, sve dok mu ne dođe određeni čas.

---

58 *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/54.

Allahovi izaslanici Njegovim poslanicima i vjerovjesnicima

Uzvišeni nas obavještava da je to Džibrilova funkcija. O tome On kaže:

قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

"Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu?', a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima." (El-Bekare, 97.)

Na drugom mjestu kaže:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ

"Donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ." (Eš-Šuara, 193-194.)

Ponekad i neko drugi prenosi Objavu, iako je to rijetko. Tako se to spominje u hadisu koji bilježi Muslim u svome *Sahihu*, preko Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je rekao:

"Dok je jedne prilike Džibril sjedio kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je glas iznad sebe. On diže glavu, a zatim reče: 'Ovo su nebeska vrata koja su se danas otvorila; i nisu se nikada prije otvorila do danas'. Zatim je kroz njih sišao melek. Džibril reče: 'Ovaj melek se spustio na Zemlju, a nikada se prije nije spuštao na nju do danas'.

Nakon što je nazvao selam, on reče: 'Obradovan si sa dva svjetla koja su ti data, a nisu data nijednom poslaniku prije tebe. To su Fatiha i zadnji ajeti sure El-Bekare. Nećeš nijednog harfa pročitati iz njih, a da ti se to neće dati.'"[59]

Ibn-Asakir u svom *Tarihu* bilježi hadis preko Huzejfe da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Došao mi je melek i poselamio me. Sišao je sa nebesa, a nikada prije toga nije silazio. Zatim me je obavijestio da su Hasan i Husejn prvaci omladine u Džennetu a da je Fatima prvakinja žena u Džennetu."[60]

Imam Ahmed u *Musnedu* i Nesai u *Sunenu* bilježe preko Huzejfe da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"'Zar nisi vidio ono što mi je malo prije predočeno?' Reče: 'Rekao sam ne'. On nastavi: 'Bio je to melek koji se nikada prije nije spustio na Zemlju do ove noći. Zatražio je dozvolu od svoga Gospodara da me poselami i donio mi je radosnu vijest da su Hasan i Husejn prvaci omladine u Džennetu a da je Fatima prvkinja žena u Džennetu.'"[61]

---

[59] *Sahih Muslim*, 1/554, br. 806.
[60] *Sahihul-džami'*, 1/80.
[61] Imam Ahmed, *Musned*, 5/391; Nesai, *Sahih Sunen*, 3/226, br. 2975.

Nije svako kome melek dođe poslanik

Nije svako onaj kome se spusti melek poslanik ili vjerovjesnik. Takvo shvatanje je pogrešno. Allah, dželle šanuhu, je slao Džibrila Merjemi, a i Ismailovoj majci kada im je ponestalo hrane i vode.

Ashabi su vidjeli Džibrila u liku beduina. Allah je poslao meleka čovjeku koji je posjetio svog brata u ime Allaha koji ga je obavijestio da ga Allah voli zbog njegove ljubavi prema njegovom bratu. I puno je još takvih slučajeva. Ovo navodimo kao napomenu.

Na koji je način dostavljana Objava Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem?

Bilježi Buhari u svome *Sahihu* da je Haris b. Hišam, radijallahu anhu, pitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

> ***"'O Allahov Poslaniče, kako ti dolazi Objava?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je odgovorio: 'Nekada mi dolazi poput glasa zvona – i to mi je najnapornije. Nakon toga mi se razvedri, a ja spoznam šta mi je objavljeno. Nekada mi se pak melek pretvori u lik čovjeka pa mi govori, te spoznam i razumijem ono što mi je rekao.'"***[62]

---

[62] *Sahih Buhari*, 1/18, br. 2.

Dakle, Džibril je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dolazio u svome melekanskom izgledu, i to je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bivalo naporno. Ponekad bi se pretvarao u lik čovjeka, i to mu je bivalo lakše. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dva puta vidio Džibrila u njegovom pravom liku u kojem je stvoren. Prvi put se to desilo tri godine nakon što je postao poslanik.

Bilježi Buhari u svome *Sahihu* preko Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Dok sam jednom išao, čuo sam glas sa nebesa. Podigao sam pogled i vidio sam meleka koji mi je dolazio u Hiru (pećina); sjedio je na stolici između nebesa i zemlje. Preplašio sam se od njega pa sam se vratio rekavši: 'Pokrijte me!'"[63]

Drugi put ga je vidio kada je uzdignut na nebo. Ova dva puta se spominju u suri *En-Nedžm* u riječima Uzvišenog:

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى ﴿٦﴾ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا
فَتَدَلَّى ﴿٨﴾ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ﴿٩﴾ فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى
﴿١٠﴾ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴿١١﴾ أَفَتُمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ رَآهُ

[63] *Sahih Buhari*, 1/27, br. 4

نَزْلَةً أُخْرَى ﴿١٦﴾ عِندَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ﴿١٦﴾ عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ﴿١٦﴾ إِذْ يَغْشَى
السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى ﴿١٦﴾ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى

"Uči ga jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome na obzorju najvišem; zatim se približio, pa nadnio – blizu koliko dva luka ili bliže – i objavio robu Njegovu ono što je objavio. A srce nije poreklo ono što je vidilo, pa zašto se prepirete s njim o onom što je vidio? On ga je i drugi put vidio, kod Sidretul-munteha kod kojeg je džennetsko prebivalište, kada je Sidru pokrivalo ono što je pokrivalo – pogled mu nije skrenuo, nije prekoračio." (En-Nedžm, 5-17.)

Džibrilova uloga nije samo dostavljanje Objave

Džibril, alejhis-selam, nije samo dostavljao Objavu. Prenosi se da je svake noći u ramazanu dolazio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i podučavao ga Kur'anu. Hadis je zabilježio Buhari u svome *Sahihu* preko Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, koji je rekao:

"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio najdarežljiviji čovjek, a posebno darežljiv je bio u ramazanu kada bi mu dolazio Džibril. Dolazio bi mu svake noći u ramazanu i podučavao bi ga Kur'anu. Zaista je Poslanik tada bivao darežljiviji i od povjetarca."[64]

---

[64] *Sahih Buhari*, 1/30, br. 6

Predvođenje namaza Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

Džibril je predvodio namaz Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi ga podučio namazu onako kako je to Allah propisao. Bilježi se u Buharijevom *Sahihu* i Nesaijevom *Sunenu* preko Ebi-Mesuda, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Sišao mi je Džibril i klanjao mi kao imam. Klanjao sam sa njim, pa je to ponovio pet puta i naišaretio sa pet prstiju.*"[65]

Bilježi se u *Sunenu* preko Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Džibril mi je predvodio namaz kod kuće dva puta. Klanjao mi je podne kada je Sunce prešlo zenit za jedan kaiš na obući. Klanjao mi je ikindiju kada je sjena bila jednaka predmetu. Akšam je klanjao u vremenu kada se iftari postač, a jaciju kada je nestalo sunčeva rumenila (na zapadu). Sabah je klanjao u vrijeme kada postač prekida sa jelom. Kada je došao sutradan, podne je klanjao u vremenu kada je sjenka bila dužine predmeta. Ikindiju je klanjao kada se sjenka udvostručila. Akšam u vrijeme kada se iftari postač, a jaciju je klanjao oko trećine noći. Sabah je klanjao kada se počelo ukazivati sunčevo žutilo. Zatim se okrenuo*

[65] *Sahih Buhari*, 6/305, br. 3221. i Sahih Sunen od Nesaija, 1/108, br. 480.

prema meni i rekao: 'O Muhammede, ovo je (namasko) vrijeme poslanika prije tebe, a (namasko) vrijeme je između ova dva vremenska perioda!"[66]

Džibrilova rukja Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

Bilježi Muslim u svome *Sahihu* preko Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Džibril došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

"'O Muhammede, da li si se nešto žalio?' Reče: 'Da'. Džibril tada otpoče učiti rukju: 'U ime Allaha ti učim rukju. A Allah te liječi od svake stvari koja te muči, i od zla svake duše, ili oka zavidljivca. U ime Allaha ti učim rukju."[67]

Druga djela

Od drugih djela je i borba sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bedra i na Hendeku. Također je bio sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u noći Isrāa i Miradža.

---

[66] Sahihu Sunen od Ebu-Davuda, 1/79, br. 377; Sahih Sunen od Tirmizije, 1/50; Sahih Sunen od Nesaija, 1/109.
[67] *Sahih Muslim*, 4/1718, br. 2186.

Zašto Allah ne pošalje meleke kao poslanike?

Allah meleke nije odredio za poslanike ljudima jer se njihova priroda razlikuje od prirode ljudi. Stupanje meleka u kontakt sa čovjekom nije nimalo lahko. Već smo spomenuli kako je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bilo teško kada mu se Džibril pojavljivao u pravom obliku. Kada je ugledao Džibrila u njegovom liku, jako se uplašio, tako da je došao svojoj ženi govoreći: "...*Zamotajte me, zamotajte me.*"

Pošto su, dakle, njihove prirode različite, Allah je odredio da ljudima šalje poslanike iz njihove vrste. Da su stanovnici Zemlje meleki, Allah bi im za poslanika poslao meleka. Uzvišeni je rekao:

قُل لَّوْ كَانَ فِي الأَرْضِ مَلاَئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ

مَلَكًا رَّسُولاً

"Reci: 'Kada bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s neba meleka za poslanika poslali." (El-Isra, 95.)

A da je i slao meleke kao poslanike, On ih ne bi slao u njihovom pravom liku, već bi se pretvorili u lik čovjeka; oni bi oblačili ono što oblače i ljudi kako bi ljudi od njih prihvatili ono što se objavljuje. O tome Uzvišeni kaže:

وَقَالُواْ لَوْلاَ أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ الأمْرُ ثُمَّ لاَ يُنظَرُونَ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلاً وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ

"Oni govore: 'Trebalo je da mu se pošalje melek!' A da meleka pošaljemo, s njima bi svršeno bilo, ni cijeli čas vremena im ne bi više dao. A da ga melekom učinimo, opet bismo ga kao čovjeka stvorili i opet bismo im učinili nejasnim ono što im nije jasno." (El-En'am, 8-9.)

Uzvišeni nas obavještava kako su nevjernici tražili da vide meleke, te da im poslanici budu od meleka. To predstavlja njihov inat i tvrdoglavost, a ne težnju ka uputi. Pa da im je se želja i ispunila, opet ne bi vjerovali. O tome Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلآئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلاً مَّا كَانُواْ لِيُؤْمِنُواْ إِلاَّ أَن يَشَاء اللّهُ وَلَـكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ

"Kada bismo im meleke poslali, i kada bi im mrtvi progovorili, i kada bismo pred njih očigledno sve dokaze sabrali – oni opet ne bi vjerovali, osim ako bi Allah htio, ali većina njih ne zna." (El-En'am, 111.)

Podsticanje ljudskih duša na dobro

Allah je za svakog čovjeka zadužio jednog meleka (karina), a isto tako jednog džina (karina), koji su stalno uz njega. Bilježi Muslim u svome *Sahihu* preko Ibn-Mesuda da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Nema nekoga od vas a da za njega nije zadužen po jedan karin od džina i karin od meleka'. Pa su rekli: 'I za tebe, Poslaniče?' 'Čak i za mene, samo je mene Allah pomogao protiv njega. Tako je on primio islam i ne naređuje mi osim dobro', reče."[68]

Vjerovatno se radi o posebnom meleku, a ne jednom od meleka kojima je naređeno da pišu čovjekova djela. Čovjekovi karini od meleka i džina utječu na čovjeka: prvi ga podstiče na dobro i uljepšava mu ga, a drugi na zlo i uljepšava mu ga. Prenosi se od Ibn-Mesuda da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Šejtan ima svoj udio u mislima čovjeka, a i melek ima svoj udio također. Što se tiče misli koja dolazi od šejtana, to je ustvari podsticanje na zlo i nijekanje istine. Što se tiče misli koja dolazi od meleka, to je podsticaj na dobro i potvrđivanje istine. Pa ko nađe kod sebe tako nešto, neka zna da je to od Allaha i neka mu se zato zahvali. A ko nađe ono drugo, neka zna da je to od šejtana i neka zato zatraži utočište kod Allaha od prokletog šejtana." Zatim je proučio:

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاء وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلاً وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

"Šejtan vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti, a Allah vam obećava oprost i nagradu Svoju. Allah je neizmjerno dobar i zna sve." (El-Bekare, 268.)

---

[68] *Sahih Muslim*, 4/2168, br. 2814.

Nakon što je spomenuo ovaj hadis, Ibn-Kesir je rekao: "Hadis bilježe Tirmizi i Nesai u svojim *Sunenima*, u Poglavlju o tefsiru, preko Henada b. Sirija". Također ga je zabilježio Ibn-Hibban u svome *Sahihu* preko Ebu-Ja'la Mevsulija, a on od Henada. Tirmizi kaže da je hadis hasen-garib. To je hadis Ebu-Ahvesa, tj. Selama b. Sulejma.

Pogledaj slijedeći hadis iz kojeg se vidi kako se melek i šejtan (od karina) takmiče pri utjecaju na čovjeka. Spominje hafiz Ebu-Musa hadis koji se prenosi preko Ebu-Zubejra, a on od Džabira da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada čovjek legne u svoju postelju, dođu mu melek i šejtan. Melek mu kaže: 'Završi sa dobrom', a šejtan kaže: 'Završi sa zlom'. Pa ako bude spominjao Allaha dok ga ne savlada san, melek otjera šejtana i čuva ga te noći. A kada ustane, opet mu priđu melek i šejtan. Melek mu kaže: 'Započni sa hajrom', a šejtan kaže: 'Započni sa zlom'. Ako čovjek zatim prouči: 'Hvala Allahu koji je oživio moju dušu nakon što ju je usmrtio i nije je uzeo ili usmrtio u snu. Hvala Allahu koji je uzeo onu koju je stigla smrt, a drugu je ostavio do roka određenog. Hvala Allahu koji čuva nebesa i Zemlju da ne nestanu. - A da nestanu, niko ih ne bi sačuvao poslije Njega! Hvala Allahu koji čuva nebesa da ne

padnu na Zemlju Njegovom dozvolom', melek otjera šejtana i nastavi ga čuvati."[69]

Ovaj hadis nas upućuju na činjenje dobrih djela koja će popraviti naše duševno stanje i koja će nas zbližiti melekima. Blizina meleka donosi nam veliko dobro. Već smo spomenuli hadis Ibn-Abbasa o utjecaju Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, sastanaka sa Džibrilom u toku ramazana, kada ga je podučavao Kur'anu, i kada je Poslanik bio plemenitiji i od poslanog vjetra.[70]

Bilježenje dobrih i loših ljudskih djela

Meleki su zaduženi da čuvaju ljudska djela, i dobra a i loša. Na tu vrstu meleka se odnose riječi Uzvišenog:

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾ كِرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

"A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite." (El-Infitar, 10-12.)

Za svakog čovjeka Allah, dželle šanuhu, je odredio po dva meleka koji se uvijek nalaze pored njega i koji ga

[69] U pojašnjenju ovoga hadisa recenzent knjige *El-Vabilus-sajjib* kaže: "U ovom značenju hadis prenosi i Ibn-Hibban, br. 2362, u *Mevaridu*, i Hakim, 1/548. Hakim ga je ocijenio kao sahih. Sa njim se složio Zehebi, a njegovi prenosioci su pouzdani. Spomenuo ga je i Hejsemi u *Medžme'uz-zevaid*, (10/120) i kaže: 'Prenosi ga Ebu-Ja'la, a prenosioci su mu pouzdani.'"

[70] *Sahih Buhari*, 1/30, br. 6.

nikada ne napuštaju. Oni bilježe njegova djela i riječi. U tom kontekstu On kaže:

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ (16) إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ (17) مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

"Mi stvaramo čovjeka i znamo šta mu sve duša njegova haje, jer Mi smo njemu bliži od vratne žile kucavice. Kada se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve strane, on ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan Onaj koji bdije." (Kaf, 16-18.)

Riječ u ajetu "***ka'id***" znači "promatrati", a "***rakibun atid***" znači "nadzirati" ili "kontrolirati", tako da mu ne promakne ni jedna riječ.

Da se primijetiti da ovi meleki, koji su zaduženi za čovjeka, zapisuju sve što potječe od čovjeka, i od djela i od riječi. Oni ništa ne izostavljaju, shodno riječima Uzvišenog: **"...on ne izusti ni jednu riječ..."**

Zbog toga će čovjek naći knjigu svojih djela na Sudnjem danu i vidjet će da je u njoj zapisano sve što je radio. Zbog toga će – kada ugledaju knjigu svojih djela – nevjernici iznenađeno uzviknuti:

يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا

"I Knjiga će biti postavljena i vidjet ćete grešnike prestravljene zbog onog što je u njoj. 'Teško nama!',

govorit će, 'Kakva je ovo knjiga, ni mali ni veliki grijeh nije propustila, sve je nabrojala!' – i naći će upisano ono što su radili. Gospodar tvoj neće nikome nepravdu učiniti." (El-Kehf, 49.)

Buhari u svome *Sahihu* bilježi preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Zaista rob izgovori neku riječ kojom je Allah zadovoljan, na koju i ne obraća pažnju, a Allah će mu njome povećati stepen. I zaista rob izgovori riječ koja Allaha rasrdi, a na koju ne obraća pažnju, i zbog nje će biti bačen u Džehennem.*"[71]

Ibn-Kesir u svome *Tefsiru* spominje da je Hasan el-Basri učio ovaj ajet:

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ

"Kada se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve strane" (Kaf, 17.),

a zatim je rekao: "O sine Ademov, razmotan ti je list i za tebe su zadužena dva meleka: jedan sa desne, a drugi sa lijeve strane. Što se tiče onog sa desne strane, on čuva dobra djela, a onaj s lijeve strane – čuva loša. Radi šta hoćeš, mnogo ili malo! Kada umreš, tvoj list će biti smotan i obješen o tvoj vrat u tvome kaburu. A kada budeš proživljen na Sudnjem danu, Uzvišeni će reći:

وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَآئِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ

مَنشُورًا ﴿١٣﴾ اقْرَأْ كَتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

[71] *Sahih Buhari*, 11/308, br. 6478.

"I svakom čovjeku ćemo ono što uradi o vrat privezati, a na Sudnjem danu ćemo mu knjigu otvorenu pokazati: 'Čitaj knjigu svoju, dosta ti je danas što ćeš svoj račun polagati!'" (El-Isra, 13-14.)"

Zatim je rekao Hasan: "Tako mi Allaha! Pravedno je postupio onaj ko ti je omogućio da sam sebi praviš obračun."

Ibn-Kesir je također spomenuo da je u pogledu Allahovih riječi:

مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

"On ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan Onaj koji bdije." (Kaf, 18.)

Ibn-Abbas rekao:

"Bit će zapisano sve što je čovjek govorio od zla ili dobra. Čak će biti zapisane riječi poput slijedećih: 'jeo sam', 'pio sam', 'otišao sam', 'vidio sam'..."

Otuda se četvrtkom predočavaju njegova djela i riječi, pa će se potvrditi šta je uradio od dobra ili zla, a ostalo će se odbaciti. O tome Uzvišeni kaže:

يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ

"Allah je dokidao šta je htio, a ostavljao šta je htio; u Njega je glavna Knjiga." (Er-Ra'd, 39.)

Prenosi Ibn-Kesir da je imam Ahmed stenjao u svojoj bolesti. Zatim je prenio kako je Tavus govorio: "Melek piše sve, pa i jaukanje". Poslije toga Ahmed više nije stenjao, a tako je i umro.

Melek na desnoj strani bilježi dobra, a na lijevoj loša djela

Bilježi Taberani u *Mu'džemul-kebiru* preko Ebu-Umame sa dobrim senedom da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Kada čovjek musliman pogriješi, melek na lijevoj strani šest sati drži dignuto pero. Pa ako se pokaje i zamoli Allaha za oprost, ne upiše ga. U protivnom, upiše mu ga kao jedno djelo.*"[72]

Da li meleki zapisuju djela srca?

Komentator Tahavijeve poslanice o akidi[73] je, kao dokaz da meleki zapisuju srčana djela, naveo riječi Uzvišenog:

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

"Koji znaju ono što radite." (El-Infitar, 12.)

Ovaj ajet obuhvata sve radnje, i vanjske i unutarnje. Kao dokaz naveo je, također, hadis Ebu-Hurejre, koji bilježi Muslim, i u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prenoseći od svoga Gospodara, kaže:

---

[72] *Sahihul-džami'*, 2/212.
[73] *Šerh akidetit-tahavije*, str. 438.

"Uzvišeni Allah je rekao: 'Ako moj rob naumi uraditi loše djelo, nemojte ga zapisivati, a ako ga uradi, upišite ga kao jedno loše djelo. A ako naumi uraditi dobro, pa ga ne uradi, upišite mu ga; a ako ga uradi, upišite mu ga deseterostruko.'"[74]

U slijedećem hadisu, koji je muttefekun alejhi, se prenosi preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Meleki govore: 'Gospodaru, taj i taj rob hoće da uradi loše djelo', a On ga bolje vidi od njih. On im tada odgovori: 'Motrite na njega. Pa ako ga uradi, upišite ga prema njegovoj veličini, a ako ga ostavi, upišite mu jedno dobro djelo, jer ga je ostavio zbog Mene.'"[75]

Dilema

Neko će reći: "Zar nije kontradiktorno tvrditi da meleki znaju želje i namjere ljudi, ako je Uzvišeni rekao:

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ

"On zna poglede koji kriomice u ono što je zabranjeno gledaju, a i ono što grudi kriju." (Gafir, 19.)?"

Odgovor: "Može se reći da to nije znanje koje je specifično samo za Allaha, dželle šanuhu. Ako je ovo znanje skriveno od čovjeka, tako da neko ne zna šta se

[74] *Sahih Muslim*, 1/117, br. 128.
[75] *Sahih Muslim*, 1/117, br. 129. Bilježi ga i Buhari, 13/465, br. 7501.

krije u duši njegovog brata, to ne znači da to ne znaju i meleki."

Također se može odgovoriti da meleki znaju dio onoga što je u ljudskim srcima, a to su namjere i želje. Što se pak tiče drugih stvari - kao što su, naprimjer, ubjeđenja - ne postoji dokaz da posjeduju znanje o tome.

Pozivanje robova na činjenje dobra

Bilježi se u dva *Sahiha*, preko Ebu-Hurejre, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Nema ni jednog dana u kojem osvanu Allahovi robovi a da se na Zemlju ne spuste dva meleka. Jedan od njih kaže: 'Allahu moj, povećaj onome koji udjeljuje', a drugi kaže: 'Allahu moj, daj propast onom koji škrtari.'"[76]

Iskušavanje ljudi

Nekada Allah, dželle šanuhu, pošalje nekoga od meleka kako bi iskušao ljude. Buhari i Muslim bilježe preko Ebu-Hurejre da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

[76] *Sahih Buhari*, 3/304, br. 1442. Bilježi ga Muslim, 2/700, br. 1010.

"Za vrijeme Benu-Israila Allah je htio iskušati trojicu: gubavog, slijepog i ćelavog. Zbog toga im je poslao meleka. Došavši kod gubavog, melek ga upita: 'Šta bi ti bilo najdraže?' On reče: 'Da imam lijepu boju i lijepu kožu, i da tako nestane ono zbog čega me svijet smatra ružnim'. Zatim ga je melek potrao pa je sa njega nestala ružnoća i bijaše mu data lijepa boja i lijepa koža. Zatim ga upita: 'Koji imetak najviše voliš? 'Deve', odgovori. (Ili je rekao: 'krave', prenosilac nije siguran. Uglavnom, jedan od dvojice, ćelavi ili gubavi, je rekao: 'deve', a drugi: 'krave'.) *Nakon toga, bijaše mu data steona kamila, a melek mu još reče: 'Neka ti Allah podari u njoj berićet'. Zatim je došao ćelavom pa ga upita: 'Šta je tebi najdraže?' Reče ćelavi: 'Da posjedujem lijepu kosu, i da tako nestane ono zbog čega me odbacuje svijet'. Zatim je melek i njega potrao pa nestade ćelavosti i bijaše mu data lijepa kosa. Onda ga upita melek: 'A koji ti je imetak najdraži?' 'Krave', odgovori on. Njemu je zatim data steona krava i bi mu rečeno: 'Neka ti Allah u njoj podari berićet'.*

Zatim je melek došao slijepcu pa ga upita: 'Šta ti je najdraže?' 'Da mi Allah povrati vid pa da mogu gledati', reče. Nakon toga je melek i njega potrao pa mu Allah povrati vid. Zatim ga upita: 'A koji ti je imetak najdraži?' 'Ovce', odgovori. Zatim mu bi data sjajna ovca. Onda je svaka od ovih životinja donijela mladunče. Tako je nakon izvjesnog vremena prvi imao dolinu punu deva, drugi je imao dolinu punu krava, a treći dolinu punu ovaca.

Zatim je melek ponovo došao gubavcu, u njegovom starom liku i obliku, pa mu reče: 'Ja sam siromah kojem je na putovanju nestalo sredstava. Danas mi niko ne može pomoći osim Allah, a zatim ti. Molim te, u ime Onoga koji ti je podario lijepu boju, kožu i imetak, da mi daš jednu devu kako bih se pomogao na ovom mome putovanju'. On mu na to reče: 'Imam mnogo rashoda'. Melek na to reče: 'Kao da te poznajem: zar nisi bio gubav – pa je te svijet izbjegavao, zar nisi bio siromašan – pa ti je Allah podario taj imetak?' On reče: 'Ovaj sam imetak naslijedio od svojih predaka'. On mu tada reče: 'Ako si slagao, neka te Allah povrati u prijašnje stanje!'

Zatim je došao ćelavcu, u njegovom liku i obliku, pa mu je rekao isto što je rekao i onom prije njega. On mu je isto odgovorio kao i onaj prije njega. Melek mu na to uzvrati: 'Ako si lažac, neka te Allah povrati u prijašnje stanje!'

Zatim je otišao slijepcu, u njegovom liku i obliku, pa mu reče: 'Ja sam čovjek siromah i putnik namjernik. Ostao sam bez sredstava na ovom mome putovanju. Danas mi niko ne može pomoći osim Allah, a zatim ti. Molim te, u ime Onoga koji ti je povratio vid, da mi daš jednu ovcu kako bih se pomogao na ovom mome putovanju'. On mu na to reče: 'Bio sam slijep, pa mi je Allah povratio vid. Uzmi šta hoćeš, a ostavi šta hoćeš. Tako mi Allaha, neću te danas spriječiti šta god uzmeš u ime Allaha!' On mu tada odgovori: 'Zadrži svoj imetak,

vi ste bili iskušani. Allah je zadovoljan tobom, a rasrdio se na tvoja dva druga.'"[77]

Uzimanje duša robovima kada im dođe smrtni čas

Allah je neke meleke odlikovao time da vade duše robovima nakon što im istekne edžel koji im je Allah odredio. O tome Uzvišeni kaže:

قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

"Reci: 'Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti, a poslije ćete se Gospodaru svome vratiti.'" (Es-Sedžde, 11.)

Ima više meleka koji uzimaju duše. U tom kontekstu Allah kaže:

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُم حَفَظَةً حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ (٦١) ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ

"On vlada robovima Svojim i šalje vam čuvare; a kada nekome od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu, bez oklijevanja, dušu uzmu. Oni će poslije biti vraćeni Allahu, svome istinskom Gospodaru. Samo će se On pitati i On će najbrže obračun izvršiti." (El-En'am, 61-62.)

Što se tiče nevjernika, meleki im grubo i teško čupaju duše, bez ikakve blagosti. O tome Uzvišeni kaže:

---

[77] *Sahih Buhari*, 6/500, br. 3464; Muslim, 4/2275, br. 2964.

وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلآئِكَةُ بَاسِطُواْ أَيْدِيهِمْ
أَخْرِجُواْ أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ

"A da ti je vidjeti nevjernike u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: 'Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni.'" (El-En'am, 93.)

I kaže:

وَلَوْ تَرَى إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُواْ الْمَلآئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ
وَذُوقُواْ عَذَابَ الْحَرِيقِ

"A da si samo vidio kada su meleki nevjernicima duše uzimali, i po licima ih njihovim i straga udarali: 'Iskusite patnju u ognju.'" (El-Enfal, 50.)

Također je Uzvišeni rekao:

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمْ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ

"A kako će tek biti kada im meleki budu duše uzimali udarajući ih po obrazima i po leđima njihovim!" (Muhammed, 27.)

A što se tiče vjernika, – njima meleki blago vade duše.

Meleki donose radosne vijesti vjernicima prilikom uzimanja duša

O tome Uzvišeni kaže:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ

"Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah', pa poslije ostanu pri tome, dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovom svijetu, a i na onom. U njemu ćete imati sve ono što duše vaše zažele, i što god zatražite – imat ćete.'" (Fussilet, 30-31.)

Također, oni izvješćuju nevjernike da ih čeka vatra džehenemska i da je Silni na njih srdit. U tom kontekstu je i slijedeći ajet:

أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ

"Kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: 'Spasite se, ako možete! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni.'" (El-En'am. 93.)

Kako je Musa izbio oko Meleku smrti?

Muslim u svome *Sahihu* bilježi preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Došao je Melek smrti Musau, alejhis-selam, pa mu je rekao: 'Odazovi se svome Gospodaru'. Pa je Musa udario Meleka smrti po oku tako da mu ga je izbio. Kaže: 'Pa se melek vratio Allahu, dželle šanuhu, i rekao mu: 'Poslao si me Tvome robu koji ne želi da umre pa mi je izbio oko'. Allah, dželle šanuhu, mu povrati oko, a zatim reče: 'Vrati se Mome robu i upitaj ga da li želi živjeti i reci mu: 'Ako želiš živjeti, stavi ruku na leđa volu. Koliko dlaka prekrije tvoja ruka toliko ćeš godina živjeti'. 'A šta poslije toga?', upita (Musa). 'Poslije toga slijedi smrt', reče. 'Onda me usmrti sada', uzvrati Musa."[78]

Melek smrti je dolazio ljudima tako da su ga mogli vidjeti. Kada je došao Musau, on ga je udario i izbio mu oko.[79]

Spominje Ibn-Hadžer da su neki novotari zanijekali ovaj hadis. On im je na to odgovorio: "Musa je udario Meleka smrti jer je mislio da se radi o čovjeku koji je u njegovu kuću ušao bez dozvole, a nije znao da se radi o Meleku smrti. Uzvišeni Allah je dozvolio da se izbije

[78] *Sahih Buhari*, 3/206, br. 1339; Muslim, 4/1843, br. 2373.
[79] Ovu predaju bilježi Ahmed u svome *Musnedu*, a i Taberi. Pogledaj: *Fethul-bari*, 6/442.

oko onome ko uđe u kuću muslimana bez dozvole. Isto tako, Ibrahim i Lut nisu odmah prepoznali meleke kada su im došli u liku ljudi. Jer, da ih je Ibrahim prepoznao, ne bi im ponudio jelo. Također, da ih je prepoznao Lut, ne bi se za njih pobojao od svog naroda."[80]

Negiranje vjerodostojnih hadisa čisto racionalističkim pogledom, a koji govore o gajb stvarima suprotstavlja se čovjekovom imanu (*vjerovanju*). Prva i glavna osobina bogobojaznih je da vjeruju u nevidljivi svijet (*gajb*), kao što se to spominje na početku sure *El-Bekare*. Ako se prenosi neka vjerodostojna vijest od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili ako je nešto rekao Allah, dželle šanuhu, obaveza je u to povjerovati. U tom kontekstu Uzvišeni kaže:

وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلاَّ أُوْلُواْ الألْبَابِ

"Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: 'Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg!' – A samo razumom obdareni shvaćaju." (Ali Imran, 7.)

[80] *Fethul-bari*, 6/442.

Veza meleka sa ljudima u kaburu, na mjestu proživljenja i na drugom svijetu

U posebnoj studiji o vjerovanju u Sudnji dan spomenuli smo vezu meleka sa čovjekom poslije smrti. Takvo je, naime, postavljanje pitanja čovjeku u kaburu, a pitanja će postavljati dvojica meleka. Ta dva meleka se zovu Munkir i Nekir. Među njima su i meleki koji čovjeku prave ugođaj, a drugi opet kažnjavaju nevjernike i razvratnike. Neki će pak dočekivati vjernike na Sudnjem danu. Tu je zatim Israfilovo puhanje u rog radi skupljanja ljudi na mjestu obračuna, odvođenje nevjernika u Džehennem a vjernika u Džennet, mučenje nevjernika u Vatri i nazivanje selama vjernicima u Džennetu.

Meleki i vjernici

Na prethodnim stranicama smo govorili o ulozi i zaduženjima koja imaju meleki u odnosu na ljude, i vjernike i nevjernike. U ta zaduženja spadaju: oblikovanje zametka, čuvanje ljudi, dostavljanje Objave, nadziranje i zapisivanje njihovih djela i uzimanje duša. U pogledu ovih zadataka meleki imaju ista zaduženja prema svima, i vjernicima i nevjernicima. Poslije toga treba kazati da meleki imaju posebna zaduženja prema mu'minima i druga, posebna zaduženja prema nevjernicima. Na

narednim stranicama ćemo objasniti njihov odnos prema objema skupinama pojedinačno.

Odnos meleka prema mu'minima

1. *Ljubav prema vjernicima*

Bilježe i Buhari i Muslim u svojim *Sahihima*, preko Ebu-Hurejre, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada Allah zavoli nekog roba, On pozove Džibrila i rekne: 'Allah je zavolio tog i tog čovjeka, pa ga i ti voli'. Onda ga i Džibril zavoli. Zatim Džibril zovne stanovnike nebesa i rekne: 'Allah je zavolio tog i tog, pa ga i vi volite', pa ga zavole stanovnici nebesa. Zatim učini da ga prihvati svijet na Zemlji."[81]

2. *Ukazivanje mu'mina (na dobro)*

Buhari u svome *Sahihu* bilježi preko Hasana b. Sabita da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dovio za njega:

"Allahu moj, pomozi ga sa Ruhul-Kudusom! (tj. Džibrilom)."[82]

---

[81] *Sahih Buhari*, 6/303, br. 3209; Muslim, 4/203, br. 2637.
[82] *Sahih Buhari*, 6/304.

Također se bilježi u *Sahihu*, preko Ebu-Hurejre, da je Sulejman alejhis-selam, rekao:

"Ove noći ću obići stotinu svojih žena, svaka će od njih roditi sina koji će se boriti na Allahovom putu. Melek mu tada reče: 'Reci: 'Ako Bog da', - pa nije rekao, zaboravio je. Zatim ih je sve obišao i nisu ništa rodile - osim jedne, koja je rodila pola insana. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Da je rekao: 'Ako Bog da', ne bi prekršio svoje obećanje, i to bi mu bilo pouzdanije da ostvari svoj cilj."[83]

Dakle, melek je Sulejmana, alejhis-selam, navraćao na ono što je ispravnije i potpunije.

3. *Donošenje salavata na vjernike*

Uzvišeni nas obavještava da meleki donose salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ

"Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici! Blagosiljate ga i vi, i šaljite mu pozdrav!" (El-Ahzab, 56.)

Također, oni donose salavat i na vjernike:

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

[83] *Sahih Buhari*, 9/339, br. 5242; Muslim, 3/1276, br. 1654

"On vas blagosilja, a i meleki Njegovi, da bi vas iz tmina na svjetlo izveo; On je prema vjernicima samilostan." (El-Ahzab, 43.)

Allahovo donošenje salavata znači da On hvali Svoga roba pred melekima. Ovo bilježi Buhari preko Ebu-Alijeta. Drugi su rekli: "To što Allah donosi salavat na nekoga označava Njegovu milost." Može se reći da ova dva mišljenja nisu kontradiktorna. A što se tiče donošenja salavata od strane meleka, to je dova ljudima i molba Allahu da im oprosti. Ovo ćemo objasniti nešto kasnije.

Djela zbog kojih meleki donose salavat na njihovog počinioca

1. Onaj ko ljude podučava dobru

Tirmizi u svome *Sunenu* bilježi preko Ebu-Umame da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Zaista Allah, meleki, stanovnici nebesa i Zemlje, čak i mrav u svojoj rupi, pa i riba u moru, donose salavat na onoga ko ljude podučava dobru."[84]

2. Oni koji iščekuju namaz u džematu

Muslim u svome *Sahihu* bilježi preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

---

[84] Sahih Sunen od Tirmizija, 2/343, br. 2161.

"Zaista meleki donose salavat na nekog od vas sve dok boravi na svome mjestu govoreći: 'Allahu moj, oprosti mu! Allahu moj, smiluj mu se!', sve dok ne izgubi abdest.'"[85]

3. Oni koji klanjaju u prvom safu

Bilježi Ebu-Davud u svome *Sunenu* i Nesai preko Berāa b. Aziba, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Zaista meleki donose salavat na prve safove."[86]

U Nesaijevom *Sunenu* stoji: "*... na prednje safove.*"

Također bilježi Ibn-Madže u svome *Sunenu* predaju koja se prenosi preko Berāa b. Aziba i od Abdur-Rahmana b. Aufa:

"Zaista Allah i meleki donose salavat na prvi saf (red)."[87]

4. Oni koji popunjavaju praznine u safovima

Bilježi Ibn-Madže u svome *Sunenu* preko Aiše da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Zaista Allah i Njegovi meleki donose salavat na one koji povezuju safove. A ko popuni prazninu u safu Allah će mu zbog toga podignuti stepen."[88]

5. Oni koji ibadete do pred zoru

---

[85] *Sahih Buhari*, 2/131, br. 647; Muslim, 1/459, br. 649.
[86] Sahih Sunen od Ebu-Davuda, 1/130, br. 618.
[87] Sahih Sunen od Ibn-Madže, 1/164, br. 816.
[88] Sahih Sunen od Ibn-Madže, 1/164, br. 814.

Bilježe Ibn-Hiban u svome *Sahihu* i Taberani u *Mu'džemul-evsatu*, sa dobrim senedom, preko Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Zaista Allah i Njegovi meleki donose salavat na one koji ibadete pred zoru (mutesahirin)."[89]

6. Oni koji donose salavat na Poslanika sallallahu alejhi ve sellem

Bilježi Ahmed u svome *Musnedu* i Dija' u *Muhtari* predaju sa dobrim senedom, preko Amira b. Rabi'a, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Koji god rob na mene donese salavat na njega meleki donose salavat sve dok on na mene donosi. Pa ako hoće, nek čini više ili manje."[90]

7. Oni koji obilaze bolesnike

Bilježi Ebu-Davud preko Alije b. Ebi-Taliba da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Nema ni jednog čovjeka koji posjeti bolesnika uvečer a da sa njim ne izađe sedamdeset hiljada meleka. Oni mole da mu se oprosti sve dok ne osvane i budu mu pripremljene džennetske datule. A sa onim ko ga obiđe ujutro iziđe sedamdeset hiljada meleka koji za njega mole oprosta sve dok

---

[89] *Sahihul-džami'*, 2/135.
[90] *Sahihul-džami'*, 5/174.

ne omrkne i budu mu pripremljene datule u Džennetu."[91]

Da li donošenje salavata na nas ostavlja traga?

Uzvišeni kaže:

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

"On vas blagosilja, a i meleki Njegovi, da bi vas iz tmina na svjetlo izveo." (El-Ahzab, 43.)

Spomenuti ajet govori o tome da Allahovo spominjanje nas pred Uzvišenim društvom, dova meleka za mu'mine te molba za njihov oprost imaju velikog utjecaja na našu upućenost i naše izbavljenje iz tame nevjerstva, širka i griješenja prema svjetlu koje, zapravo, predstavlja pojašnjenje pravog puta i upoznavanje sa putem istine, tj. islamom. Osim toga, ono predstavlja naše upoznavanje sa onim šta od nas zahtijeva Allah, dželle šanuhu, te darovanje toga svjetla (nura) mu'minima koje će nam osvijetliti put ka istini kroz djela, riječi i odnos prema ljudima.

[91] Sahih Sunen od Ebu-Davuda, 2/597, br. 2655. Ebu-Davud je rekao da je hadis tačan i da se diže do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Osim toga, naveo je i drugu, mevkuf-predaju preko Alije, koja je također vjerodostojna.

Aminanje na dove mu'mina

Meleki aminuju na dovu mu'mina. Tako dova biva bliža primanju. Muslim u svome *Sahihu* i Ibn-Madže u svome *Sunenu* bilježe preko Ebu-Derdāa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Dova čovjeka muslimana za svoga brata u odsustvu se prima. Kod njegove glave stoji melek, a svaki put kada za njega zamoli dobro, melek koji je za to zadužen rekne: 'Amin, i tebi također.'"[92]

Pošto je dova mu'mina potpomognuta na putu primanja, mu'min ne bi trebao da dovi za sebe tražeći zlo. Bilježi Muslim u svome *Sahihu* od Ummu-Seleme da je rekla:

"Nemojte doviti za sebe osim ako tražite dobro, jer meleki aminuju na ono što kažete."[93]

[92] *Sahih Muslim*, 4/2094, br. 2733; Sahih Sunen od Ibn-Madžea, 2/149, br. 2340.
[93] *Sahih Muslim*, 2/634, br. 920.

Traženje oprosta za vjernike

Uzvišeni nas je obavijestio da meleki traže oprosta za stanovnike Zemlje:

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِن فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَن فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾

"Gotovo da se nebesa raspadnu jedna iznad drugih! A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga i mole oprosta za one koji su za Zemlji. – Allah je, zaista, taj koji prašta i koji je milostiv." (Šura, 5.)

U suri *Gafir* Uzvišeni nas obavještava da nosioci Arša i meleki oko Arša ponizno veličaju svoga Gospodara. Također, oni posebno traže oprosta za vjernike pokajnike, mole Uzvišenog da ih sačuva Vatre i da ih uvede u Džennet, te da ih sačuva od grijeha. On kaže:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدتَّهُم وَمَن صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

"Meleki koji drže Arš (prijesto) i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga, i vjeruju u Njega i

mole se da budu oprošteni grijesi vjernicima: 'Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem. Zato oprosti onima koji su se pokajali i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri! Gospodaru naš, uvedi ih u edenske vrtove koje si im obećao, i pretke njihove, i žene njihove, i potomstvo njihovo, one koji su bili dobri. – Ti si, uistinu, silan i mudar. I poštedi ih kazne zbog ružnih djela; jer, koga Ti toga dana poštediš kazne zbog ružnih djela – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti!'" (Gafir, 7-9.)

Meleki prisustvuju skupovima u kojima se uči znanje i halkama zikra i njihove učesnike prekrivaju svojim krilima

Buhari u svome *Sahihu*, kao i Muslim u svome, bilježi preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Allah ima posebne meleke koji kruže po putevima tražeći one koji spominju Allaha, dželle šanuhu. A kada ih nađu, jedni druge pozovu: 'Dođite ovamo zbog vaše potrebe!' Zatim je rekao: 'Pa ih prekriju svojim krilima sve do dunjalučkog neba.'*"[94]

Bilježi Muslim u svome *Sahihu* preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

[94] *Sahih Buhari*, 11/207, br. 6408; Muslim, 4/2069, br. 2689.

"Neće se ni jedna grupa ljudi okupiti u džamiji da uči Allahovu knjigu i da je međusobno proučava, a da se na njih neće spustiti smirenost i prekriti ih milost; prekrit će ih meleki i Allah će ih spomenuti onima kod Njega."[95]

Ebu-Davud u svome *Sunenu* bilježi preko Ebu-Derdāa da je rekao:

"Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: 'Zaista meleki postavljaju svoja krila onome ko traži znanje zadovoljni onim što čini.'"[96]

To jest, iz poniznosti prema njemu.

Kao što vidiš, dobra djela nam približavaju meleke i nas približavaju njima. Kada bi se Allahovi robovi dovoljno duševno uzdigli, i u tome ustrajali, dostigli bi takav stepen da vide meleke i da se sa njima rukuju. To je potvrđeno u hadisu koji bilježi Muslim preko Hanzale Usejdija da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada bih ste ustrajali u zikru – kao kada ste kod mene, sa vama bi se rukovali meleki u vašim posteljama i po vašim putevima."[97]

U Tirmizijevom rivajetu se prenosi preko Hanzale da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Da se ponašate onako kao kada ste kod mene, meleki bi vam pravili hlad svojim krilima."[98]

---

[95] *Sahih Muslim*, 4/2074, br. 2699.
[96] Sahih Sunen od Tirmizija, 2/342, br. 2159.
[97] *Sahih Muslim*, 4/2106, br. 2750.

Meleki upisuju one koji dolaze na džuma-namaz

Neki meleki su zaduženi da zabilježe neka posebna djela ljudi. Naprimjer, oni bilježe prisutne koji dolaze na džuma-namaz, jednog po jednog. Prenosi se od Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Meleki petkom stanu kod džamijskih vrata i prema redoslijedu zapisuju one koji dolaze. Kada dođe imam, oni smotaju svoje listove, a zatim sjednu i slušaju hutbu.*" Hadis je muttefekun alejhi.[99]

Meleki, također, bilježe lijepe izreke ljudi. Bilježi Buhari u svome *Sahihu*, kao i drugi, preko Rifāa b. Rafia ez-Zerkija da je rekao:

"Jednog dana smo klanjali za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon što je digao glavu sa ruku'a, rekao je: 'Semiallahu limen hamideh'. Jedan čovjek iza njega je rekao: 'Rabbena ve lekel hamd, hamden kasiren tajjiben mubareken fih'. Nakon što je završio namaz, Poslanik reče: 'Ko je to izgovorio?' Onaj čovjek reče: 'Ja'. Poslanik reče: 'Vidio sam trideset i nekoliko meleka kako se nadmeću koji će prije zapisati te riječi.'"[100]

[98] Sahih Sunen od Tirmizija, 2/298, br. 1994.
[99] *Miškatul-mesabih*, 1/436, br. 1384.
[100] *Sahih Buhari*, 2/284, br. 799.

Nema sumnje da su ovo posebni meleki, a ne ona dva koji pišu dobra i loša djela. To je zato što je broj meleka spomenutih u hadisu bio trideset i nekoliko.

Smjena meleka nad nama

Kao što smo rekli, meleki kruže po putevima tražeći halke zikra, prisustvuju džuma-namazu i džematu i smjenjuju se nad nama. Tako jedna skupina dođe, a druga otiđe. Oni se sastaju na sabahu i na ikindija-namazu. Bilježi se u dva *Sahiha*, Buharijinom i Muslimovom, preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

> ***"Allah posjeduje meleke koji se smjenjuju nad vama, to su meleki dana i meleki noći. Oni se smjenjuju na sabahu i na ikindija-namazu, zatim se dignu oni koji su prenoćili kod vas. Zatim ih njihov Gospodar upita, a On je znaniji od njih: 'Kako ste ostavili moje robove?' Oni odgovore: 'Ostavili smo ih u namazu i došli smo im dok su klanjali.'"***[101]

Vjerovatno ovi meleki podižu djela ljudi do njihovog Gospodara. Bilježi Muslim u svome *Sahihu* da je Ebu-Musa el-Eš'ari rekao:

> ***"Ustao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao nam pet stvari: 'Zaista Uzvišeni Allah ne***

---

[101] *Sahih Buhari*, 6/306, br. 3223; Muslim 1/439, br 632.

spava i ne dolikuje Mu da spava; On spusti vagu i uzdigne je; Njemu se dižu djela noći prije nego počne dan i djela dana prije nego padne noć...'"[102]

Uzvišeni Allah je naglasio vrijednost sabah-namaza zbog toga što mu prisustvuju meleki:

وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا

"...jer molitvi u zoru mnogi prisustvuju." (Isra, 78.)

Spuštanje prilikom učenja Kur'ana

Neke meleki se spuštaju sa nebesa u momentu dok se uči Kur'an. Bilježi Muslim u svome *Sahihu* preko Berāa b. Aziba da je rekao:

"Neki čovjek je učio suru Kehf, a kod kuće se nalazila njegova jahalica, pa je počela da bježi. Tada je iznad sebe ugledao oblak koji ga je prekrio. Zatim je to spomenuo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on mu reče: 'Uči čovječe! Zaista je to smiraj koji se spustio kod Kur'ana ili zbog Kur'ana.'"[103]

Prenosi se od Ebu-Seida el-Hudrija da je jedne noći Usejd b. Hudajr učio Kur'an u ostavi za datule. Njegov se konj uznemirio, a on je nastavio učiti. Zatim se

[102] *Sahih Muslim*, 1/162, br 179. U drugoj Muslimovoj predaji se kaže: "Sa četiri riječi."
[103] *Sahih Muslim*, 1/548, br. 796.

uznemirio po drugi put, a on je i dalje učio. 'Zatim se ponovo uznemirio', kako kaže Usejd, 'pa sam se uplašio da ne pregazi Jahju. Pošao sam prema konju i primijetio nad moje glave, a u njemu sam vidio nešto poput ki. Zatim se (oblak) digao prema nebesima dok nije nuo iz moga vida. Toga jutra sam otišao do oslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam mu rekao:

'O Allahov poslaniče, dok sam u dubini prošle noću učio Kur'an u ostavi za datule, moj konj se uznemirio'. Na to mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Uči, o Ibn-Hudajre!' Pa sam počeo učiti, a konj se opet uznemirio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Uči, o Ibn-Hudajre!' Pa se konj ponovo uznemirio. To sam ponovio i treći put, pa je konj pobjegao. Pošto je Jahja bio blizu, pobojao sam se da ga ne pregazi. Ugledao sam zatim oblak u kojem su bile svjetiljke, a taj oblak se ponovo uzdigao u nebo dok nije iščezao. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim reče: 'Bili su to meleki koji su te slušali. Da si nastavio učiti, ljudi bi ih vidjeli, a oni se ne bi zaklanjali od njih.'''[104]

[104] *Sahih Buhari*, 9/63, br. 5018; Muslim 1/548, br 796.

Meleki prenose selam Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od njegovog ummeta

Bilježe Nesai i Darimi preko Abdullaha b. Mesuda da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Allah dželle šanuhu, posjeduje meleke koji borave na zemlji i koji mi prenose selam od moga ummeta."[105]

Donošenje radosnih vijesti vjernicima

Tako su meleki donijeli radosnu vijest Ibrahimu, alejhis-selam, da će biti opskrbljen sa dobrim potomstvom:

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

"Da li je doprla do tebe vijest o uvaženim gostima Ibrahimovim kada mu oni uđoše i rekoše: 'Mir vama!', i on reče: 'Mir vama, ljudi neznani!' I on neprimjetno

---

[105] *Miškatul-mesabih*, 1/291, br 924. Albani ga je ocijenio kao sahih, a također i Hakim, i s njim se složio Zehebi.

ode ukućanima svojim i donese debelo tele, i primače im ga: 'Zar nećete da jedete?' – upita, osjetivši od njih u duši zebnju. 'Ne boj se!' – rekoše, i obradovaše ga dječakom koji će učen biti." (Ez-Zarijat, 24-28.)

Osim toga, meleki su i Zekerijāa obradovali sa Jahjom:

فَنَادَتْهُ الْمَلآئِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَـى

"Meleki ga zovnuše: 'Allah ti javlja radosnu vijest: – rodit će ti se Jahja.'" (Ali Imran, 39.)

Ova stvar nije ograničena samo na poslanike; ponekad meleki mogu prenijeti maštuluke i vjernicima. Bilježi Muslim u svome *Sahihu* preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Jedan je čovjek krenuo da posjeti svoga brata u drugom selu, pa ga je presreo melek na njegovom putu. Kada je došao do njega, on ga upita: 'Gdje ideš?' Čovjek reče: 'Želim posjetiti svoga brata u tom i tom selu'. 'Pa da li kod njega imaš kakvu potrebu?' 'Ne, samo sam ga zavolio u ime Allaha!' Melek tada reče: 'Ja sam Allahov izaslanik tebi da te obavijestim da je tebe Allah zavolio kao što si ti njega zavolio u ime Allaha.'"[106]

Bilježe Buhari i Muslim u svojim *Sahihima* preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

[106] *Sahih Muslim*, 4/1988, br. 2567.

"Došao mi je Džibril i rekao: 'Ovo je Hatidža, došla ti je sa posudom u kojoj je začin, ili hrana, ili piće. Kada ti uđe, prenesi joj selam od njenog Gospodara i od mene, i obraduj je s kućom u Džennetu od bisera, u kojoj neće biti galame ni umora.'"[107]

Meleki i snoviđenje

Bilježi Buhari u svome *Sahihu*, u Poglavlju o tehedžudu, preko Abdullaha b. Omera:

"Kada bih neki čovjek nešto usnio u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, to bi ispričao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tako sam i ja poželio da nešto usnijem i da to ispričam Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a bio sam momčić. Dok sam jednom spavao u mesdžidu za života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u snu sam vidio kako su me dva meleka uzela i povela prema vatri. Bila je poput bunara, imala je dva izvoda kao što to ima bunar. U njoj sam vidio poznate mi ljude pa sam počeo govoriti: 'Allahu se utječem od Vatre'. pa je (te meleke) susreo drugi melek i reče mi: 'Ne boj se.'"[108]

Buhari u svome *Sahihu* bilježi da je Aiša, radijallahu anha rekla:

"Jednom mi je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Vidio sam te u snu. Donio mi te je melek u komadu svile, pa mi reče: 'Ovo je tvoja žena'. Ja

---

[107] *Sahih Buhari*, 7/133, br. 3820; Muslim, 4/1887, br. 232.
[108] *Sahih Buhari*, 3/6, br. 1121; Muslim, 4/1927, br. 2479.

uklonih platno sa tvoga lica i ugledah tebe. Tada sam rekao: 'Ako je ovo od Allaha, neka se ostvari.'"[109]

Meleki se bore sa vjernicima i učvršćuju ih u ratu

Allah, dželle šanuhu, je pomogao vjernike sa velikim brojem meleka u Bitki na Bedru. O tome On kaže:

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُم بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلآئِكَةِ مُرْدِفِينَ

"I kada ste od Gospodara svoga pomoć zatražili, On vam se odazvao: 'Poslat ću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugim dolaziti.'" (El-Enfal, 9.)

I rekao je:

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُواْ اللّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلاَثَةِ آلاَفٍ مِّنَ الْمَلآئِكَةِ مُنزَلِينَ ﴿١٢٤﴾ بَلَى إِن تَصْبِرُواْ وَتَتَّقُواْ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَـذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ آلاَفٍ مِّنَ الْمَلآئِكَةِ مُسَوِّمِينَ

"Allah vas je pomogao i na Bedru, kada ste bili malobrojni – zato se bojte Allaha da biste bili zahvalni – kada si ti rekao vjernicima: 'Zar vam neće biti dovoljno da vam Gospodar vaš tri hiljade meleka u pomoć pošalje? – Hoće! Ako budete izdržljivi i

[109] *Sahih Buhari*, Poglavlje o braku, 9/180, br. 5125. Buhari ga također bilježi u Poglavlju o vrlinama ensarija, 7/223, br. 3895. Muslim, 4/1889, br. 2438.

poslušni, i ako vas oni napadnu odmah, Gospodar vaš će vam poslati u pomoć pet hiljada meleka, sve obilježenih." (Ali Imran, 123-125.)

Bilježi Buhari u svome *Sahihu* preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao na dan Bedra:

"*Ovo je Džibril koji drži glavu svoga konja, na njemu je ratna oprema.*"[110]

Uzvišeni Allah je objasnio mudrost potpomaganja vjernika s melekima, a to je učvršćivanje vjernika, ratovanje uz njih, borba protiv Allahovih neprijatelja te udaranje istih po vratu i rukama. U tom smislu Uzvišeni kaže:

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلاَّ بُشْرَى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (١٠)

"Allah je to zato učinio da bih vas obradovao i da bi se time srca vaša umirila; a pobjeda je samo od Allaha – Allah je zaista Silan i mudar." (El-Enfal, 10.)

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلاَئِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُواْ الَّذِينَ آمَنُواْ سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُواْ الرَّعْبَ فَاضْرِبُواْ فَوْقَ الأَعْنَاقِ وَاضْرِبُواْ مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ

"Kada je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: 'Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju! U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po prstima." (El-Enfal, 12.)

Također, u suri *Ali Imran*, On je rekao:

---

[110] *Sahih Buhari*, 7/312, br. 3995.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلاَّ بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِندِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُواْ أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنقَلِبُواْ خَآئِبِينَ

"To je Allah učinio da vas obraduje i da time pouzdanje u srca vaša ulije, a pobjeda dolazi samo od Allaha, Silnoga i Mudrog, da jednu skupinu nevjernika uništi ili da ih osramoti, te da se vrate razočarani." (Ali Imran, 126-127.)

Jedan borac je čuo glas udarca kada je jedan melek ubio jednog od nevjernika. Njegov glas je bio povik na njegovog konja.

Bilježi Muslim u svome *Sahihu* da je Ibn-Abbas rekao:

"Toga dana je jedan muslimanski borac trčao za jednim od mušrika pa je iznenada čuo udarac biča iznad sebe, a i glas konjanika koji je rekao: 'Naprijed Hajzume!' Zatim je pogledao u mušrika ispred sebe, koji je pao pogođen, i vidio da je pogođen u nos i ranu od biča na licu; to ih je sve još više učvrstilo. Taj ensarija je došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričao mu šta se desilo. On mu na to reče: ***'Istinu si rekao, bila je to ispomoć sa trećeg neba.'****"*[111]

Meleki su se borili i u drugim bitkama. Tako je u Bitki na Hendeku Uzvišeni poslao meleke u pomoć vjernicima. O tome On kaže:

---

[111] *Sahih Muslim*, 3/1384, br. 1763.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا

"O vjernici! Sjetite se Allahove milosti prema vama kada su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, a i vojske koje vi niste vidjeli." (El-Ahzab, 9.)

Vojska koju nisu vidjeli vjernici bili su meleki. U vjerodostojnim predajama prenosi se da je Džibril došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što se vratio sa Hendeka, a već je bio odložio svoje oružje i okupao se. Otresao je svoju glavu od prašine, a zatim rekao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

'Jesi li odložio oružje? Tako mi Allaha, mi ga nismo odložili! Zato, idi prema njima!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: 'Gdje da idem?' Džibril naišareti prema plemenu Benu-Kurejze."[112]

Buhari u svome *Sahihu* bilježi da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

"Kao da sada gledam u uzdignutu prašinu po sokacima Benu-Ganema od Džibrilovog dejstva u momentu kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo prema Benu-Kurejzi."[113]

[112] *Sahih Buhari*, 7/407, br. 4117; Muslim 3/1389, br. 1769.
[113] *Sahih Buhari*, 7/407, br. 4118.

Čuvanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Muslim u svome *Sahihu* bilježi da je Ebu-Hurejre rekao:

"Ebu-Džehl je doviknuo: 'Da li je Muhammed uprašio lice u vašoj blizini?' Pa mu je odgovoreno: 'Da'. Tako mi Lata i Uzaa, ako ga vidim, pritisnut ću mu šiju ili ću mu lice zabiti u zemlju! Pa je otišao do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je klanjao. Namjeravao je da mu stane na vrat. Na njihovo iznenađenje, on se vratio nazad štiteći se rukama, a zatim mu bi rečeno: 'Šta ti je?' On odgovori: 'Između mene i njega se ispriječio kanal ispunjen vatrom, uznemirena deva i krila'. Zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Da mi se samo približio, meleki bi ga istrgali na komade.'"[114]

Isti ovaj hadis bilježi Buhari, skraćeno, u Poglavlju o tefsiru.[115]

[114] *Sahih Muslim*, 4/2154, br. 2797.
[115] *Sahih Buhari*, 7/724, br. 4958.

Čuvanje i pomaganje dobrih robova i njihovo izbavljanje iz nevolja

Nekada Allah pošalje meleke da sačuvaju nekog od Njegovih dobrih robova, mimo poslanika. Takva je i priča o čovjeku koju spominje Ibn-Kesir. Komentirajući ajet:

أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ

"Onaj koji se nevoljniku, kada mu se obrati, odaziva..."

(Neml, 62.),

on kaže u svome *Tefsiru*: "Spomenuo je hafiz Ibn-Asakir, u biografiji čovjeka od kojeg prenosi Ebu-Bekr Muhammed b. Davud ed-Dejnuri, koji je poznat kao Dikje es-Sufi, da je taj čovjek rekao: 'Putovao sam na mojoj mazgi iz Damaska u Zebdani. Sa mnom je krenuo još jedan čovjek pa smo prošli nekim putem, kojim se inače ne putuje. On mi reče: 'Kreni ovim putem, bliže je'. Rekao sam: 'Ne poznajem ovaj put'. 'Sigurno je bliži', on reče. Tako smo nastavili dalje. Zatim smo stigli do jednog pustog mjesta, do jedne duboke doline. U njoj je bio veliki broj ubijenih. On mi tada reče: 'Pričuvaj glavu moje mazge kako bih sišao'. Potom je hitro sabrao svoju odjeću, a zatim je izvadio nož u namjeri da me ubije. Pobjegao sam od njega, a on me je neprestano pratio. Molio sam ga u ime Allaha da uzme mazgu i ono što je na njoj. On mi uzvrati: 'Ona je svakako moja, ja želim tebe ubiti'. Ja sam ga zastrašivao Božijom kaznom, ali mi to nije pomoglo. Na kraju sam se predao, te ga zamolih:

'Želio bih da me ostaviš dok klanjam dva rekata'. On mi reče da požurim. Stao sam da klanjam, ali mi se sve zbrkalo što sam znao od Kur'ana. Nisam se prisjetio nijednog harfa. Stajao sam tako zamišljen, a on mi reče: 'Hajde, završi!' Zatim je Allah dao da moj jezik prouči Njegove riječi:

أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ

"Onaj koji se nevoljniku, kada mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja." (Neml, 62.)

Tada sam ugledao konjanika koji je dolazio sa ulaza doline, u ruci je držao koplje. To koplje je potom bacio na onoga čovjeka te ga pogodio tačno u srce. Čovjek je pao pogođen, a ja sam upitao konjanika: 'Tako ti Allaha, reci mi: 'Ko si ti?' On mi reče: 'Ja sam izaslanik Onoga koji se odaziva nevoljniku kada ga pozove i koji otklanja zlo'. Zatim sam uzeo svoju mazgu i svoj tovar i vratio se živ i zdrav."

U ovo poglavlje spada i Džibrilov dolazak, prema Allahovoj naredbi, Ismailovoj majci kako bi je spasio u Meki. Bilježi Buhari u svome *Sahihu*, preko Ibn-Abbasa, priču o Ibrahimovoj hidžri sa sinom Ismailom i njegovom majkom Hadžerom u Meku. To je dugačka priča u kojoj se spominje da je Hadžera kružila sedam puta od Safe do Merve u potrazi za vodom. Kada se uspela na Mervu, čula je neki glas. Zatim je sama sebi rekla: "Tišina". Zatim je ponovo osluškivala, a zatim reče: "Oslušnula sam, ako u Tebe ima pomoći, pomozi!" Zatim je ugledala meleka kod mjesta gdje je Zem-zem koji je kopao nogom, ili je

rekao: 'krilom', sve dok nije izbila voda. Zatim joj je melek rekao: "Ne bojte se stradanja. Ovde se nalazi Allahova kuća koju će sagraditi ovaj dječak i njegov otac. Allah, zaista, neće napustiti Svoje miljenike."[116]

Spomenuti melek je bio Džibril. Ahmed u svome *Musnedu* bilježi riječi od Ibn-Abbasa, preko Ubejja b. Ka'ba, da je rekao:

"Pošto je Džibril iskopao Zem-zem ispod svojih nogu, Ismailova majka je počela grabiti pijesak na tome mjestu (kako bih došla do vode). Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Neka se Allah smiluje Ismailovoj majci. Da je ga ostavila da teče, bio bi obilan izvor.'"[117]

Prisustvovanje dženazama dobrih ljudi

Za Sa'da b. Muaza Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

"Zbog njega se potresao Arš i otvorile su se nebeske kapije, tako da je sedamdeset hiljada meleka bilo je skupljeno i prisustvovalo (njegovoj dženazi), a zatim su se razišli." Predaju bilježi Nesai, preko Ibn-Omera.[118]

[116] *Sahih Buhari*, 6/397, br. 3364.
[117] Ahmed, *Musned*, 5/121.
[118] Arš se potresao zbog Sa'dove smrti. Hadis o tome bilježe Buhari, 7/122, br. 3802. i Muslim, preko Džabira, 4/ 1915, br. 2466. A što se tiče

Svojim krilima prave hlad šehidu

Buhari u svome *Sahihu* bilježi da je Džabir rekao:

"Moj otac je donešen pred Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a bijaše izmasakriran. Otišao sam da mu otkrijem lice pa mi je moj narod to zabranio. Potom se čuo glas narikače. Bijaše rečeno da je to kćer Amrova ili sestra Amrova. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: 'Zašto plače?', ili: *'Neka ne plače, meleki mu još uvijek prave hlad svojim krilima.'"*

Buhari je zbog toga jedno poglavlje oslovio: "Hlad melekovih krila nad šehidom."[119]

Meleki koji su donijeli kovčeg (tabut)

O tom događaju Uzvišeni kaže:

قَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَن يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَى وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلآئِكَةُ

"'Znak njegove vlasti', reče im vjerovjesnik njihov, 'bit će kovčeg koji će vam stići i koji će meleki nositi. U njemu će biti smirenje za vas od Gospodara vašeg i

prisustvovanja meleka njegovoj dženazi, hadis o tome bilježi Nesai, 2/ 441, br. 1942.

[119] *Sahih Buhari*, 6/32, br. 2816.

ostatak onoga što su Musa i Harun ostavili.'" (El-Bekare, 248.)

Ono što nas interesira iz spomenutog ajeta jeste tabut (kovčeg) kojeg su donijeli meleki kao smiraj i učvršćenje, te kako bi se Israelćani uvjerili da je Talut Allahov odabranik, da bi mu dali prisegu i tako mu se pokorili.

Čuvanje Meke i Medine od Dedžala

Kada se pojavi Dedžal, ući će u svaki grad osim Meke i Medine. To je zato jer ta dva grada čuvaju meleki. Bilježi Muslim u svome *Sahihu*, preko Fatime b. Kajs, iz priče Temima Darija da je Dedžal rekao:

"Ja sam Mesih Dedžal, očekujem da mi se dozvoli dolazak. Pa kada iziđem, putovat ću po zemlji. Nema nijednog sela koje neću obići u vremenu od četrdeset noći, osim Meke i Tajibe (Medine). Oba ta grada su mi zabranjena. Kada god pokušam ući u neki od njih, na ulazu će me dočekati melek sa isukanom sabljom – koji će me odvratiti od toga. Na svakom ulazu u njih nalazi se melek koji ih čuva". Fatima dalje pripovijeda: "Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, udarivši štapom po minberu, rekao: 'Ovo je Tajiba, ovo je Tajiba, ovo je Tajiba', tj. Medina.[120]

[120] *Sahih Muslim*, 4/2263, br. 2942.

Buhari u svome *Sahihu* bilježi od Ebi-Bekra da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"U Medini se neće osjećati strah od Mesihi-Dedžala. Ona će tada imati sedam ulaza, a na svakom ulazu bit će po dva meleka."[121]

Buhari u svome *Sahihu* također bilježi preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Na ulazima Medine su meleki. U nju ne mogu ući ni kuga ni Dedžal."[122]

Silazak Isâa u društvu meleka

Bilježi Tirmizi u svome *Sunenu*, preko Nevasa b. Sem'ana, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći u hadisu o Dedžalu, rekao:

"I dok on bude tako radio, iznenada će se spustiti Isa b. Merjem, u istočnom Damasku, kod Bijele munare. Istočni Damask će biti između dva žuta mjesta, a Isa će držati ruke na krilima dva meleka."[123]

---

[121] *Sahih Buhari*, 13/90, br. 2942.
[122] *Sahih Buhari*, 13/101, br. 7123.
[123] Hadis o silasku Isāa se nalazi kod Muslima, 4/2259, br. 2940. A što se tiče pomenutog hadisa, zabilježio ga je Tirmizi, 2/249, br 1825.

Meleki drže raširena krila nad Šamom

Prenosi se od Zejda b. Sabita el-Ensarija da je rekao:

"Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: 'Blago li se Šamu, blago li se Šamu!' Pa su ashabi upitali: 'A zbog čega Allahov Poslaniče?' On odgovori: 'Meleki su raširili svoja krila nad njim.'"[124]

Kakva je nagrada za onoga ko vremenski uskladi (aminanje ili zikr) sa melekima?

Bilježi se u dva *Sahiha* da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada imam kaže: 'Amin', i vi recite. Zaista, onome čije aminanje bude usklađeno sa aminanjem meleka bit će oprošteni prethodni grijesi."[125]

Bilježi Buhari u svome *Sahihu*:

[124] Albani kaže da je sahih. Bilježe ga i Hakim u *Mustedreku* i Ahmed u *Musnedu*. Hakim ga je ocijenio vjerodostojnim po šartovima dva šejha. Sa njim se složio Zehebi, i to je tačno. Bilježi ga i Ibn-Hibban u svome *Sahihu*, a i Taberi sa vjerodostojnim senedom.

[125] *Sahih Buhari*, 2/262, br. 780; Muslim 1/307, br. 410.

"Kada neko od vas kaže 'Amin', i meleki na nebesima kažu: 'Amin'. Pa ako se usklade, bit će mu oprošteni prethodni grijesi."[126]

Buhari u svome *Sahihu* bilježi preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada imam kaže: 'Semiallahu limen hamideh', vi recite: 'Allahumme rabbena lekel hamd'. Zaista, onome čije izgovaranje bude usklađeno sa izgovorom meleka bit će oprošteni prethodni grijesi."[127]

Obaveze vjernika prema melekima

Meleki su Allahovi robovi koje je On posebno odabrao i oni imaju poseban položaj i ugled kod njihovog Gospodara. Također, vjernik koji iskreno robuje Allahu i traži Njegovo zadovoljstvo treba da voli i poštuje meleke, te da se kloni svega što je loše, tj. svega onoga čime bi mogao uznemiriti meleke. U ovom poglavlju ćemo potanko govoriti o tome.

---

[126] *Sahih Buhari*, 2/266, br. 781.
[127] *Sahih Buhari*, 2/283, br. 796.

Neuznemiravanje meleka

Mnogi su učenjaci izrazili svoje oštre stavove prema onome ko vrijeđa, ili psuje meleke, ili o njima govori pogrdne riječi. Sujuti, Allah mu se smilovao, prenosi da je Kadi Ijad u *Šifau* rekao: "Sahnun je rekao da onaj ko opsuje meleke zaslužuje ubistvo". Za ovo posljednje Ebu-Hasan Kabisi je rekao: "Kao da je lice ljutog vladara, ako se zna da je time htio grditi meleke, takav se ubija."

Kadi Ijad kaže: "Ovo se odnosi na onoga ko uopćeno bude govorio o melekima od onoga što smo spomenuli, ili, ako to rekne o nekom meleku pojedinačno – o meleku o kojem smo govorili i dokazali da se radi o meleku o kojem nas je Allah obavijestio u Svojoj knjizi, ili je o njemu prenešena mutevatir-predaja, ili neko ko je po idžma'u općepoznat, kao što su to: Džibril, Mikail, Malik, čuvari Džehennema, zebanije, nosioci Arša, Melek smrti, Israfil, Ridvan, meleki čuvari, Munkir i Nekir. Što se tiče onih oko čijeg imena ne postoji sloga ili idžma' ili se ne prenose vjerodostojne predaje koje potvrđuju da se radi o melekima (kao što je slučaj sa Harutom i Marutom), za onoga koji govori spomenuto ne važi spomenuti propis. Za onoga ko ne vjeruje u ovu skupinu prethodni propis također ne važi. To je zato što nije potvrđeno da imaju taj hurmet (svetost)."[128]

[128] Pogledaj: Sujuti, *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 254.

Prenosi Sujuti od Karafija el-Malikija da je rekao: "Znaj da je na svakom punoljetnom čovjeku obaveza da poštuje poslanike i njihove porodice, a i meleke. Ko ugrozi njihovu čast taj je uznevjerovao, bez obzira da li je to bilo direktno ili indirektno. Ko, naprimjer, rekne nekom čovjeku napasniku: 'Ovaj je tvrđeg srca od meleka čuvara Vatre', ili da rekne čovjeku ružnog izgleda: 'Ovaj je divlji od Munkira i Nekira' - taj je uznevjerovao, ako je pod divljaštvom i tvrdoćom srca mislio na manjkavost."[129]

Udaljenost od griješenja

Meleke najviše uznemirava griješenje, nevjerstvo i širk. Otuda meleke najviše raduje iskreno ispovijedanje vjere Gospodaru svjetova i klonjenje od svega što Ga srdi. Zato meleki ne ulaze u kuće i mjesta gdje se griješi prema Uzvišenom Allahu ili gdje se nalazi ono što Allah, dželle šanuhu, prezire i što ga srdi, kao što su kipovi i slike. Također, oni se ne približavaju onome ko je ogrezao u griješenju, kao što je, recimo, pijanica.

Rekao je Ibn-Kesir:[130] "Prenosi se u vjerodostojnim hadisima, u sahih-zbirkama, *Musnedima* i *Sunenima* od grupe ashaba da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

---

[129] Pogledaj: Sujuti, *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 255.
[130] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/55.

"Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika, ili pas, ili džunub."

U predaji koja se prenosi preko Asima b. Damireta, a on od Alije, se još spominje i mokraća. A u predaji koja se prenosi preko Rafia, a on od Ebu-Seida, koja se diže do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se kaže:

"Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas ili kip".

U drugoj predaji, koja se prenosi preko Zekvana Ebi-Saliha es-Semaka, a on od Ebu-Hurejre, prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Meleki se neće družiti sa društvom u kojem su pas ili zvono."[131]

Bilježi Bezar, sa vjerodostojnim senedom, preko Burejde, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Trojici se ne približavaju meleki: pijanici, onome ko se namiriše zafranom i džunubu."[132]

Bilježi Ebu-Davud u svome *Sunenu*, sa dobrim senedom, preko Amara b. Jasira, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Trojici se ne približavaju meleki: lešu nevjernika, onome ko se namiriše zafranom i čovjeku džunubu, osim ako se abdesti."[133]

---

[131] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/55.
[132] *Sahihul-džami'*, 3/70.

Meleki se uznemiravaju od onoga što uznemirava i ljude

Potvrđeno je u vjerodostojnim hadisima da se meleki uznemiravaju od onoga što uznemirava ljude. Tako ih uznemiravaju smrad, izmet i prljavština.

Bilježe Buhari i Muslim, preko Džabira b. Abdullaha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Ko je jeo luk, bijeli luk i prasu neka se ne približava našem mesdžidu. Zaista se meleki uznemiravaju od onoga što uznemirava ljude.*"[134]

Kada je riječ o tome, stvar je toliko kulminirala da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao čovjeku koji je došao u džamiju, a zaudarao je na luk, da iziđe u Bekiju. Hadis je tačan, a bilježi ga Muslim.[135]

---

[133] Sahih Sunen od Ebu-Davuda, 2/872.
[134] Hadise o zabrani približavanja mesdžidu onome koje je jeo luk bilježe Buhari i Muslim. Spomenuti hadis bilježi Muslim, 1/394, br. 567.
[135] *Sahih Muslim*, 1/396, br. 567.

Zabrana pljuvanja na desnu stranu za vrijeme namaza

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio pljuvanje na desnu stranu za vrijeme namaza. To je zato jer dok je čovjek u namazu sa njegove desne strane stoji melek. Buhari bilježi u svome *Sahihu*, preko Ebu-Hurejre, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada neko od vas stane na namaz neka ne pljuje ispred sebe, jer on doziva Allaha dok je u namazu. Također, neka ne pljuje na desnu stranu, jer se tamo nalazi melek. Neka pljune na lijevu stranu, ili pod nogu, pa neka to zakopa."[136]

Ljubav i prijateljski odnos prema svim melekima

Musliman je dužan da jednako voli sve meleke bez razlike. Jer su oni svi Allahovi robovi koji izvršavaju ono što Allah naredi, a ostavljaju ono što zabrani. Oni su u tom pogledu jedinstveni, ne razilaze se i ne cjepkaju se.

Židovi vjeruju da su im neki meleki neprijatelji, a drugi zaštitnici. Tako vjeruju da im je Džibril neprijatelj, a Mikail zaštitnik. Uzvišeni Allah ih ugoni u laž i obavještava nas da se meleki međusobno ne razlikuju. U tom kontekstu On kaže:

---

[136] *Sahih Buhari*, 1/512, br. 416.

قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ (٩٧) مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ

"Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu?', a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima. Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju." (El-Bekare, 97-98.)

Uzvišeni nas obavještava da su meleki kao jedna cjelina. Pa ko neprijateljuje sa jednim – taj je objavio neprijateljstvo Allahu i svim melekima. A što se tiče neprijateljstva prema pojedinim melekima, a prijateljstva sa drugim, takvo nešto nije moglo doći osim od pokvarene i iskrivljene židovske ideologije. Ovaj njihov stav, o kojem Kur'an jasno govori, je neopravdan – kao i njihovo nevjerovanje. Oni misle da je Džibril njihov neprijatelj jer dolazi sa kopljem i rušenjem. A da Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dolazi Mikail (da mu donosi objavu), "Mi bismo ga slijedili" – kažu. Pogledaj kur'ansko-hadiske tekstove koji su preneseni u vezi sa uzrocima objave ovog ajeta u *Tefsiru* od Ibn-Kesira i drugim.

Odnos meleka prema nevjernicima i grešnicima

U onome što je prethodilo objasnili smo stav meleka prema vjernicima, iz čega se moglo vidjeti kakav je njihov odnos prema nevjernicima. Oni ne vole nevjernike, nepravednike i zločince. Naprotiv, oni se prema njima neprijateljski odnose i bore se protiv njih. Oni uzdrmavaju njihova srca kao što se to desilo u bitkama na Bedru i Hendeku. Ovdje ćemo dodatno objasniti neke stvari i spomenuti ono što nismo spomenuli u prethodnim poglavljima.

Spuštanje kazne na nevjernike

Kada su pojedini narodi ugonili poslanike u laž i bivali u tome ustrajni, Allah bi ih ponekad kažnjavao, a često su realizatori te kazne bivali meleki.

Uništenje Lutova naroda

Meleki su došli Lutu u liku mladićâ lijepih lica. Lut ih je ugostio, a njegov narod nije bio upoznat o njihovom dolasku. Lutova žena je njegov narod obavijestila o njima, pa su mu žurno došli u namjeri da sa njima počine nemoral. Lut ih je odvraćao i nagovarao da odustanu od toga, ali bezuspješno. Tada ih je Džibril

udario svojim krilom i zaslijepio im oči te im je tako uništio vid. O tom događaju Uzvišeni govori:

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَـذَا يَوْمٌ
عَصِيبٌ (77) وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِن قَبْلُ كَانُواْ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ
يَا قَوْمِ هَـؤُلاء بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُواْ اللّهَ وَلاَ تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي
أَلَيْسَ مِنكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ (78) قَالُواْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ (79) قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ

"I kada izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši; on zato reče: 'Ovo je mučan dan!' I narod njegov pohrli njemu – a i prije su radili sramotna djela. 'O narode moj', reče on, 'eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim me ne sramotite! Zar među vama nema razumna čovjeka?' 'Ti znaš da nam nisu potrebne tvoje kćeri', rekoše oni, 'ti doista znaš šta hoćemo mi'. 'Ah, da ja samo imam moć!', reče on, 'Ili, da se mogu osloniti na nekog snažnog!' A meleki rekoše: 'O Lute, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi.'" (Hud, 77-81.)

Pri komentaru ovog događaja Ibn-Kesir[137] kaže: "Spominje se da je Džibril izišao pred njih i da je zamahnuo ivicom svoga krila i udario ih po licu. Tako ih je i zaslijepio, i to na taj način da se govori da im je potpuno izbio oči i da od njih nije ostalo ništa. O tome Uzvišeni kaže:

[137] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/197.

وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ

"Oni su od njega goste njegove tražili, pa smo ih im oslijepili: – 'Iskusite kaznu Moju i prijetnje Moje!'" (Kamer, 37.)"

U zoru ih je Allah uništio:

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ

"I kada pade naredba Naša, Mi sve prevrnusmo; ono što je bilo gore – bi dolje, i na njih kao kišu grumenje od pečena blata spustismo, koje je neprekidno sipalo, obilježeno od Gospodara tvoga, – a ono nije daleko ni od jednog nasilnika." (Hud, 82-83.)

U komentaru ovog ajeta Ibn-Kesir kaže: "Rekao je Mudžahid: 'Džibril je uzeo Lutov narod zajedno sa kućama i stadima, stokom i drugim stvarima. Zatim ih je digao prema nebesima tako da su stanovnici nebesa čuli lavež pasa pa ih je onda prevrnuo. Nosio ih je na desnom krilu'. Zatim je spomenuo druge govore slične ovom, ali nije prenešen neki hadis koji bi to posvjedočio."

Proklinjanje nevjernika

U tom kontekstu Uzvišeni kaže:

كَيْفَ يَهْدِي اللّهُ قَوْمًا كَفَرُواْ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُواْ أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾ أُوْلَـئِكَ جَزَآؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّهِ وَالْمَلآئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

"Allah neće ukazati na pravi put onim ljudima koji su postali nevjernici, nakon što su bili vjernici i tvrdili da je Poslanik istina, a pruženi su im i jasni dokazi! – Neće Allah ukazati na pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini. Kazna im je – prokletstvo od Allaha i meleka i svih ljudi, nad svima njima." (Ali Imran, 86-87.)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلآئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

"Oni koji ne vjeruju, i koji kao nevjernici umru, zaslužuju, doista, prokletstvo Allahovo i meleka i svih ljudi." (El-Bekare, 161.)

Meleki ne proklinju samo nevjernike, već proklinju i počinioce određenih grijeha.

Meleki proklinju ženu koja se ne odazove čovjeku

Buhari u svome *Sahihu* bilježi preko Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ako čovjek pozove svoju ženu u postelju, a ona odbije da dođe, proklinju je meleki sve do zore."[138]

U drugom rivajetu se kaže: "..*sve dok se ne vrati.*"[139]

Proklinjanje onoga ko uperi željezo prema prema svome bratu

Bilježi Muslim u svome *Sahihu* preko Ebu-Hurejre da je rekao:

"Rekao je Ebu-Kasim: 'Ko uperi željezo prema svome bratu, proklinju ga meleki, pa makar mu bio brat po ocu i majci.'"[140]

Proklinjanje meleka u ovom slučaju ukazuje na strogoću zabrane ovog postupka jer se time plaši brat po vjeri, a i šejtan ga može navratiti pa da ubije svoga brata. Ovo pogotovo važi kada je riječ o savremenom oružju koje može opaliti i pri najmanjoj pogrešci. Tako se može desiti da ga neko nenamjerno dotakne pa da nekoga tako ubije. Koliko se samo ovakvih slučajeva desilo!?

[138] *Sahih Buhari*, 9/293, br. 5193.
[139] ibid.
[140] *Sahih Muslim*, 4/2020, br. 2616.

Proklinjanje onih koji psuju ashabe Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Taberani u *Mu'džemul-kebiru* bilježi predaju koja se prenosi dobrim senedom preko Ibn-Abbasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Ko opsuje moje ashabe na njemu je Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi.*"

Pa zar ima išta čudnije od ljudi koji su psovanje ashaba učinili sastavnim djelom svoje vjere kojim se žele približiti Allahu, dželle šanuhu, iako im je propisana spomenuta kazna!?

Proklinjanje onih koji se zauzimaju za nesprovođenje šerijatske kazne

Nesai i Ibn-Madže bilježe u svojim *Sunenima* predaju koja se prenosi dobrim senedom preko Ibn-Abbasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Za onoga ko ubije namjerno slijedi odmazda za ono što su učinile njegove ruke. A na onome ko se uplete između njega (ubice) i nje (odmazde) je*

Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi."[141]

Znači, to je onaj ko se s svojim ugledom ili imetkom zauzme za ubicu. Nad njim je spomenuto prokletstvo, a šta tek reći za onoga ko se zauzima za nesprovođenje cjelokupnog Šerijata?

Podržavanje griješenja

Od onih koje proklinju meleki i koje proklinje Allah, dželle šanuhu, su i oni koji uvode novotarije u Allahovu vjeru boreći se protiv njenih propisa i protiv Njegovog Šerijata, ili štite i prikrivaju onoga ko to čini. U vjerodostojnom hadisu stoji:

"*Ko uradi grijeh, ili ga prikriva, na njemu je prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi.*"[142]

A griješenje u Medini je dodatni zločin. U tom smislu je u dva *Sahiha* zabilježeno preko Alije b. Ebi-Taliba da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Medina je harem između Ajra i Sevra. Zato, ko učini u njoj grijeh ili prikriva grijeh na njemu je prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi. Allah mu*

---

[141] Sahih Sunen od Nesaija, 3/492, br. 4456. i Sahih Sunen Ibn-Madže, 2/96, br 2131.

[142] Sahih Sunen od Ebu-Davuda, 3/859, br. 3797. Sahih Sunen od Nesaija, 3/982, br. 4412.

na Sudnjem danu neće primiti ni farzove ni nafile."[143]

Zahtjev nevjernika za viđenjem meleka

Nevjernici su tražili da im se ukažu meleki, što bi za njih bio dokaz iskrenosti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Zato ih je Allah dželle šanuhu, obavijestio da će dan u kojem će ugledati meleke za njih biti težak. Nevjernici vide meleke kada se na njih spušta kazna ili kada nastupi smrtni čas; tada im se uklanja koprena sa lica. U tom kontekstu Uzvišeni kaže:

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدِ
اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا (21) يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَى
يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا

"Oni koji ne vjeruju da će pred Nas stati govore: 'Zašto nam se ne pošalju meleki ili zašto Gospodara svoga ne vidimo?' Oni su, zaista, u dušama svojim oholi, a u nepravičnosti su sve granice prešli. Onoga Dana kada ugledaju meleke, grešnici se neće radovati, i uzviknut će: 'Sačuvaj nas Bože!'" (Furkan, 21-22.)

---

[143] *Sahih Buhari*, 4/81, br. 1870; Muslim, 2/994, br. 1370.

PETO POGLAVLJE

Meleki i ostala stvorenja

U prethodnom poglavlju objasnili smo odnos neleka i ljudi. Međutim, to nisu sva zaduženja meleka. Meleki obavljaju različite poslove u svemiru, i ono što vidimo i ono što ne vidimo.

U tom pogledu spomenut ćemo nekoliko činjenica o kojima govore kur'ansko-hadiski tekstovi.

Nosioci Arša

Arš je najveće stvorenje, on obuhvata nebesa i nalazi se iznad njih. Milostivi se iznad Arša uzdigao. Arš nosi osam meleka, kao što to stoji u Kur'anu:

وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ

"A prijesto Gospodara tvoga će toga dana iznad njih osmerica držati." (Hakka, 17.)

Melek zadužen za planine

Planine imaju svoje meleke. Tako je Allah, dželle šanuhu, poslao meleka planina (brda) svome robu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dajući mu na izbor

da uništi stanovnike Meke. Buhari u svome *Sahihu*, a i Muslim u svome, bilježe predaju preko Aiše da je upitala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

"O Allahov Poslaniče, da li ti je došao teži dan od onoga na Uhudu?!" On je odgovorio: "Ono što me je zadesilo od tvog naroda mi je teško, a najteže mi je bilo na dan Akabe. Tada sam život izložio opasnosti kod Ibn Abdul-Jalila b. Abdul-Kilala, pa mi se nije odazvao u onome što sam želio. Zatim sam krenuo zabrinuta lica i došao do Karnu Še'aliba.[144] *Kada sam digao glavu, vidio sam oblak koji mi pravi hlad. Zatim sam ugledao Džibrila koji me je zovnuo i rekao: 'Allah je čuo ono što ti je rekao tvoj narod i kako su ti uzvratili. On ti šalje meleka planina da mu narediš da od njih uradi šta ti hoćeš'. Zatim me je zovnuo melek planina, nazvao mi selam i rekao: 'O Muhammede, zaista je Allah čuo ono što ti je rekao tvoj narod. Ja sam melek planina, Allah me je poslao tebi da mi narediš šta ti želiš. Da li želiš da nad njima sastavim dvije planine (ahšebejn)?'*[145] *Rekao sam: 'Naprotiv, nadam se da će Allah iz njihovih kičmi izvesti potomstvo koje će obožavati samo Allaha, dželle šanuhu, i da mu neće pripisivati druga.'"*[146]

[144] Mjesto između Taifa i Meke.
[145] Dvije planine kod Meke.
[146] *Sahih Muslim*, 3/1420, br. 1795; Buhari, 6/312, br. 3231.

Meleki su zaduženi za kišu i bilje

Rekao je Ibn-Kesir:[147] "Mikail je zadužen za kišu i bilje iz kojeg se na ovom svijetu dobiva opskrba. On ima pomagače koji rade ono što im on zapovijedi prema Allahovom naređenju. Oni po Allahovom htijenju pokreću vjetar i oblake."

Neki meleki su zaduženi za oblake. Tirmizi u svome *Sunenu* bilježi preko Ibn-Abbasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Grom je melek od meleka koji je zadužen za oblak. On ima neku vrstu peći (meharik) iz kojeg izbija vatra. Allah s njima navodi oblake gdje hoće.*"[148]

Nekada natopi neku zemlju a drugu ne, ili neko selo a drugo ne. Ponekad čak naredi da se napoji bašta jednog čovjeka mimo ostalih. To je ono što se spominje u hadisu koji Muslim bilježi u svome *Sahihu* preko Ebu-Hurejre. Naime, rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"*Dok je jednom neki čovjek boravio u pustinji, čuo je glas iz oblaka: 'Napoji baštu tog i tog'. Oblak se nadvio i izlio vodu u haru (vrsta zemlje) tako da se sva voda sabrala u jedan kanal. Slijedio je vodu do bašte u kojoj je stajao čovjek i alatkom usmjeravao vodu. On mu reče: 'O Allahov robe, kako se zoveš?'*

[147] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/50.
[148] Sahih Sunen od Tirmizije, 3/64, br. 2492.

On reče: 'Ja sam taj i taj, pa je spomenuo ime koje je ovaj čuo da se spominje iz oblaka'. Onaj čovjek ga onda upita: 'O Allahov robe, zašto me pitaš za moje ime!?' 'Ja sam čuo glas iz oblaka koji je izlio ovu vodu kako govori: – Napoji baštu toga čovjeka, pa je spomenuto tvoje ime. Kako ti postupaš sa ovom baščom?' Čovjek mu reče: 'Pošto si to spomenuo, reći ću ti. Od njenog uroda udjeljujem trećinu, trećinu jedem ja sa svojom porodicom, a za njeno održavanje dajem trećinu.'"[149]

Može se reći da se meleki zaduženi za nebesa i za Zemlju. Svi pokreti i kretanja koji se dešavaju u svijetu rezultat su djelovanja meleka. O tome Uzvišeni kaže:

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا

"i sređuju ono što nije sređeno..." (Nazi'at, 5.)

فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا

"i onih koji naredbe sprovode." (Ez-Zarijat, 4.)

Oni koji ugone poslanike u laž misle da te poslove obavljaju zvijezde. Ali prava istina je da sve te poslove obavljaju meleki, prema Allahovoj zapovjedi. U tom kontekstu On je rekao:

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾

فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾

[149] *Sahih Muslim*, 4/2288, br. 2984.

"Tako mi onih koji se jedan za drugim šalju pa kao vihor hite, i onih koji objavljuju pa razdvajaju, i Objavu dostavljaju." (Mursalat, 1-5.)

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ﴿٣﴾

فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا

"Tako Mi onih koji pušu snažno, i onih koji teret nose, i onih koji plove lahko, i onih koji naredbe sprovode – istina je, zaista, ono čime vam se prijeti." (Nazi'at, 1-5.)

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾ فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾ فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾

"Tako Mi onih u redove poredanih, i onih koji odvraćaju, i onih koji opomenu čitaju." (Saffat, 1-3.)

Svi ovi ajeti nam govore o momentima u kojima meleki obavljaju razne dužnosti koje su vezane za nebesa i Zemlju.

ŠESTO POGLAVLJE

Poređenje meleka sa ljudima

Ibn Kesir[150] je rekao: "Ljudi su se razišli u pogledu poređenja dobrote meleka sa ljudima na nekoliko mišljenja. Ovu mes'elu najviše su tretirali apologetičari. Kada je riječ o tome, oni su se razišli sa mu'etezilama i onima koji se slažu s njima.

Najstariji govor o ovome s kojim sam ja upoznat je govor hafiza Ibn-Asakira u njegovom *Tarihu*, u biografiji Umejeta b. Amra b. Seida b. Asa. Spominje se da je on prisustvovao nekom sijelu sa Omerom b. Abdul-Azizom sa grupom ljudi. Zatim je Omer rekao:

"Nema niko časniji kod Uzvišenog Allaha od časnog potomka Adema, alejhis-selam (čovjeka)". Kao dokaz tome naveo je kur'anski ajet:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ

"A oni koji vjeruju i čine dobra djela – oni su, zbilja, najbolja stvorenja." (El-Bejjine, 7.)

Sa njim se složio Umej b. Amr b. Seid.

Arak b. Malik reče: "Nema niko časniji kod Allaha, dželle šanuhu, od meleka. Oni su njegove sluge na oba svijeta. Oni su, također, služili poslanicima, alejhimus-selam."

---

[150] *El-Bidaje ven-nihaje*, 1/58.

Kao dokaz, on je spomenuo riječi Uzvišenog:

وقال ما نهاكما ربكما عن هـذه الشجرة إلا أن تكونا ملكين أو تكونا من الخالدين

"I šejtan im poče bajati da bi im otkrio stidna mjesta njihova, koja su im skrivena bila, i reče: 'Gospodar vaš vam zabranjuje ovo drvo samo zato da ne biste meleki postali ili da ne biste besmrtni bili.'" (El-A'raf, 20.)

Omer b. Abdul-Aziz tada reče Muhammedu b. Ka'bu el-Kureziju: "Šta ti kažeš na to, o Ebu-Hamza?" On reče: "Allah je odlikovao Adema time što ga je stvorio svojom rukom i u njega udahnuo dušu; meleki su mu učinili sedždu, a od njegovog potomstva je učinio poslanike i vjerovjesnike koje su posjećivali meleki". Muhammed b. Ka'b se tako složio sa Omerom u njegovoj procjeni, a naveo je i druge dokaze mimo njegovih. Ovaj spomen koji navodi Ibn-Kesir od govora Omera b. Abdul-Aziza i njegovih sagovornika u vezi sa ovom mes'elom negira pogrešan stav Tadžudina Fazarija kada je rekao: "Ovo je novotarska mes'ela koju nisu spominjale prve generacije od poznatih imama ni poznati imami poslije njih."[151] Naprotiv, potvrđeno je da su čak i neki ashabi komentirali ovo pitanje. Abdullah b. Selam je rekao: "Allah nije stvorio časnije stvorenje od Muhameda", pa mu je rečeno: "Zar i od Džibrila i Mikaila?" On je, zatim, rekao onome koji je postavio pitanje: "Da li znaš ko su Džibril i Mikail? Džibril i Mikail

[151] *Šerh akidetut-tahavijje*, str. 339.

su dva potčinjena stvorenja kao što su Sunce i Mjesec. Allah nije stvorio časnije stvorenje od Muhammeda", i tako potvrdio još jednom svoj stav. Predaju je zabilježio Hakim u *Mustedreku* i ocijenio je vjerodostojnom, a također i Zehebi.[152]

Mišljenja vezana za ovu mes'elu

Komentator *Tahavijeve poslanice o akidi* spominje da se ehli-sunnetu pripisuje stav kako oni daju prednost dobrim ljudima i poslanicima nad melekima. Mu'etezile, uopćeno, daju prednost melekima. Sljedbenici El-Ešarija su podjeljeni na dva mišljenja: neki od njih odlikuju poslanike i Allahove štićenike (evlije), a drugi su opet suzdržani. Prenosi se od nekih da naginju ka odlikovanju meleka. Ovakvo mišljenje se prenosi od još nekih sljedbenika ehli-sunneta, kao i od nekih sufija. Mišljenje šija je da su svi imami bolji od svih meleka. Neke skupine su došle sa još drugačijim mišljenjima. Međutim, niko – do čijeg se mišljenja drži – nije rekao da su meleki bolji od nekih poslanika, alejhimus-selam. Spominje se da je, kada je riječ o ovome, Ebu-Hanife suzdržan, kao i komentator Tahavijeve poslanice.[153] Safarini spominje[154] da je imam Ahmed rekao: "Griješi onaj ko daje prednost melekima, svaki čovjek vjernik je bolji od meleka."

---

[152] Pogledaj: *Tahavijeva poslanica o akidi* (sa recenzijom od Albanija), str. 342.

[153] *Šerh akidetut-tahavije*, str. 338.

[154] *Levami'ul-envar elbehijje*, 2/398.

Preciziranje ovoga razilaženja

Nema razilaženja oko toga da nevjernici i munafici uopće ne ulaze u razmatranje o ovome. To je zato jer su oni gori od stoke, kako to stoji u Kur'anu:

أُولَـئِكَ كَالأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ

"Oni su kao stoka, čak i gori." (A'raf, 179.)

Također, ne govorimo o odlikovanju stvarne prirode čovjeka i meleka. Ovo odlikovanje se odnosi na dobre ljude i meleke, iako neki ljudi misle da su meleki bolji od ostalih vjernika. Suštinski razlog razilaženja kod ovih jeste govor o odlikovanju poslanika i meleka.

Dokazi onih koji daju prednost dobrim ljudima nad melekima

Nakon što smo odredili predmet ili ključnu tačku rasprave, sada ćemo spomenuti dokaze onih koji su dali prednost ljudima.

Prvi dokaz: Allah je melekima naredio da Ademu učine sedždu, tj. da ga nije odlikovao nad njima, ne bi im naredio da mu učine sedždu. O tome Uzvišeni kaže:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلاَئِكَةِ اسْجُدُواْ لآدَمَ فَسَجَدُواْ إِلاَّ إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ

"A kada rekosmo melekima: 'Poklonite se Ademu!', oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede: on se uzoholi i postade nevjernik." (El-Bekare, 34.)

Neki su na ovaj dokaz uzvratili. Zato oni kažu da je sedžda, ustvari, bila Allahu, a da je Adem predstavljao samo stranu (Kiblu) prema kojoj su se okrenuli. Da je ovo tačno, Uzvišeni bi rekao: "Učinite sedždu prema Ademu". Međutim, On je rekao: "Učinite sedždu Ademu". Također, da se pod tim činom podrazumijevalo određivanje pravca, Iblis se ne bi uzoholio i odbio da učini sedždu misleći da je bolji od njega. Kibla je sazidana od kamena tako da nema smisla odlikovati nešto što je uzeto kao pravac. Istina je da sedžda Ademu predstavlja ibadet Allahu i pokornost Njemu kojom su mu se približili, ali, isto tako, ona predstavlja čast, ponos i veličanje Adema, alejhis-selam. Nije prenešeno da je Adem učinio sedždu melekima; ni Ademu ni njegovim sinovima nije naređeno da ikome čine sedždu osim Allahu, dželle šanuhu. A to je zato jer su oni, a Allah najbolje zna, najčasnija vrsta. Oni su dobrotvori od ljudi i nema niko iznad njih ko bi bio zaslužan da mu meleki učine sedždu osim Uzvišeni Allah.

*Drugi dokaz:*To je kazivanje o Iblisu, u kojem stoji:

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَـذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ

"'Reci mi', reče onda, 'evo ovoga koga si iznad mene uzdigao...'" (Isra, 62.)

Ovo je nedvosmislen dokaz (za nas) da je Adem odlikovan ili uzdignut iznad Iblisa, jer je ovome naređeno da mu se pokloni.

*Treći dokaz:*Allah ga je stvorio svojom rukom, a meleke je stvorio svojom riječju.

Četvrti dokaz: To su riječi Uzvišenog:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلاَئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الأَرْضِ خَلِيفَةً

"A kada Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja će na Zemlji namjesnika postaviti!'" (El-Bekare, 30.)

Namjesnik se odlikuje nad onim ko nije namjesnik. Meleki su tražili da njima pripadne namjesništvo, jer su rekli:

قَالُواْ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاء

"Oni rekoše: 'Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati?'" (El-Bekare, 30.)

Da namjesništvo ne predstavlja veći stepen od stepena na kojem su oni, ne bi ga meleki tražili i kudili onoga ko je određen za to.

Peti dokaz:Ljudi su nad melekima odlikovani znanjem. Kada ih je Uzvišeni upitao o imenima svih stvari, oni nisu znali odgovoriti. Odgovorili su da oni to ne znaju, pa ih je Adem obavijestio o njima. O tome Uzvišeni kaže:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ

"Reci: 'Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?'" (Zumer, 9.)

Šesti dokaz: Na odliku ljudi ukazuje činjenica da je pokornost od strane ljudi teža, a ono što je teže – to je i bolje. Ljudi se odlikuju strastima, ljutnjom, hirovima i pohlepom, a meleki to ne posjeduju.

Sedmi dokaz: Prenosi se govor *Selefus-saliha* iz kojeg se može zaključiti da su oni ljude dobrotvore odlikovali nad

melekima. Ovo se prenosi od velikana ljudi. Da je govor o ovome predstavljao grijeh, oni bi na to upozorili i to pobili. To upućuje na činjenicu da je taj govor, zapravo, bio dio njihove akide.

Osmi dokaz: Allah se ponosi pred melekima sa svojim robovima. Ako ispune ono što im je naređeno, Allah se pred melekima hvali sa svojim robovima. Tako, naprimjer, ako klanjaju farz-namaze, Allah se pohvali njima. To se prenosi u *Musnedu* od Ahmeda i *Sunenu* Ibn-Madžea kao predaja, preko Abdullaha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Radujte se, ovo je vaš Gospodar otvorio vrata od džennetskih vrata. On se hvali sa vama pred melekima govoreći:* '***Pogledajte u moje robove, obavili su farz i očekuju drugi.***'"[155]

Prenosi se od Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"*Allah se hvali stanovnicima nebesa sa prisutnima na Arefatu govoreći:* '***Pogledajte u moje robove, došli su mi umorni i prašnjavi.***'"

Sened ovog hadisa je vjerodostojan. Prenosi ga Hakim u svome *Sahihu,* te Ibn-Madže i Bejheki u svojim *Sunenima.*[156]

Oni koji su odlikovali meleke nad ljudima svoj stav dokazuju hadisi-kudsijem:

---

[155] *Sahihul-džami'*, 1/67.
[156] *Sahihul-džami'*, 2/141.

"Ko Me spomene u sebi i ja njega spomenem u Sebi, a ko Me spomene u društvu i ja njega spomenem u još boljem društvu."

Također, oni kažu da se čovjek odlikuje manjkavostima i nemarnošću, te da je podložan greškama i grijesima. Svoje mišljenje podupiru riječima Uzvišenog:

وَلاَ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ

"Reci: 'Ja vam ne kažem: - Ja sam melek.'" (En'am, 50.)

Po njima, ovaj ajet ukazuje na superiornost meleka nad čovjekom.

Ispravan stav o ovome

Kao ispravan stav o ovome moglo bi se navesti ono što je rekao Ibn-Tejmijje. On kaže: "Dobrotvori od ljudi su bolji u smislu njihovog završetka. To jest, kada uđu u Džennet, i postignu njegove ljepote, i zadobiju deredže koje su zaslužili, i kada će ih pozdraviti Milostivi i odlikovati ih Svojom blizinom, i kada im se pokaže, oni će se naslađivati gledanjem u Njegovo plemenito lice, a meleki će ih služiti dozvolom njihovog Gospodara. Međutim, meleki su bolji u smislu početka. Oni su sada u Božijoj blizini, čisti od onoga sa čim se susreće čovjek, zaronjeni u ibadet svome Gospodaru... Nema sumnje da je njihov sadašnji položaj bolji i potpuniji od položaja ljudi." I na kraju, rekao je Ibn-Kajjim: "Uz ovakvo

objašnjenje obznanila je se tajna odlikovanja između ove dvije skupine. Na ovaj način su spojeni dokazi obje strane i svako od njih je na istini[157], a Allah najbolje zna šta je ispravno."

Neka je hvala Allahu, Gospodaru svjetova.

[157] Ko želi da sazna više o ovoj mes'eli neka pogleda: Ibn-Tejmijje, *Medžmu' fetava*, 11/350; *Levami'ul-envar el-behijje*, 2/367; *Šerh akidetut-tahavije*, str. 338. Također je odštampana knjiga *Habaik fi ahbaril-melaik*. U ovoj knjizi se nadugačko raspravljava o spomenutoj mes'eli, str. 203-251.

Izvori:

1. Ibn-Kesir, *El-Bidaje ven-nihaje*, Mektebetul-me'arif, drugo izdanje, 1394. h.g.
2. Fejruz Abadi, *Besairu zevit-temjiz*, Medžlisu-le'ala lišu'unil-islamije, Kairo, 1383. h.g.
3. Ibn-Kesir, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, Darul-Endelus, Bejrut, prvo izdanje, 1385. h.g.
4. Sujuti, *El-haba'ik fi ahbaril-mela'ik*, Darul-kutubil-ilmije, Bejrut, prvo izdanje, 1405. h.g.
5. Albani, *Silsiletul-hadisi es-sahiha*, El-mektebul-islami, Damask, prvo izdanje.
6. Ibnul-'Izz el-Hanefi, *Šerh akidetut-tahavije*, Mektebul-islami, Bejrut, 1391. h.g.
7. *Sahihul-Buhari* i komentar na njega *Fethul-bari*, Matbe'a selefijje, Kairo.
8. *Sahihul-džami'us-sagir*, El-mektebul-islami, Bejrut, prvo izdanje.
9. Ibn-Madže, *Sahih Sunen* (sa recenzijom od Albanija), Mekteb et-terbijeti el-arabi liduvelil-halidž, drugo izdanje, 1408. h.g.
10. Ebu-Davud, *Sahih Sunen*, El-mektebul-islami, Bejrut, prvo izdanje, 1409. h.g.
11. Tirmizi, *Sahih Sunen* (sa recenzijom od Albanija), Mekteb et-terbijeti el-arabi liduvelil-halidž, prvo izdanje, 1408. h.g.

12. Nesai, *Sahih Sunen*, El-mektebul-islami, Bejrut, prvo izdanje, 1409. h.g.
13. *Sahih Muslim* (sa recenzijom od Abdul-Bakija), Darun ihjai kutubil-arabije, Egipat, prvo izdanje, 1375. h.g.
14. Ibn-Hadžer el-Askalani, *Fethul-bari*, Mektebetus-selefije, Kairo.
15. Sefarini, *Levami'ul-envar el-behijje*, katarsko izdanje.
16. Ibn-Tejmijje, *Medžmu' fetava*, saudijska štampa, prvo izdanje, 1381. h.g.
17. Hatib Tebrizi, *Miškatul-mesabih*, Mektebul-islami, Damask, prvo izdanje, 1380. h.g.

SADRŽAJ

Uvod
Definicija meleka i vjerovanja u njih 9
Kako vjerovati u meleke 10

PRVO POGLAVLJE

Njihove osobine i moći
Prirodno fizičke osobine i ono što je u vezi sa tim 13
Vrijeme i materija stvaranja 13
Viđenje meleka 16
Veličina meleka 17
Veličina Džibrila, alejhi selam 17
Veličina nosilaca Arša 20
Najvažnije fizičke osobine
Krila meleka 21
Ljepota meleka 21
Da li između meleka i ljudi postoji sličnost u izgledu i liku 22
Raznolikost u izgledu i veličini 23
Ne određuje im se pol 24
Oni ne jedu i ne piju 26
Ne postaje im dosadno 27
Prebivalište meleka 28
Broj meleka 29
Imena meleka 31
Smrt meleka 35

DRUGO POGLAVLJE

Etičke osobine meleka
Meleki su časni i čestiti 37
Stid meleka 38
Sposobnosti i moći meleka 39

Sposobnosti promjene lika (transformacije) 39
Brzina meleka 42
Učenost meleka 43
Rasprava najuzvišenijeg društva
(mele'ul-e'ala) 44
Meleki su u svemu revnosni 46
Bezgrešnost meleka 48

TREĆE POGLAVLJE

Ibadet meleka
Osvrt na prirodu meleka 53
Položaj meleka 54
Primjeri njihova ibadeta 56
Strah i strahopoštovanje od Allaha 60

ČETVRTO POGLAVLJE

Odnos meleka i ljudi
Meleki i Adem 63
Raspitivanje o mudrosti stvaranja čovjeka 63
Naklanjanje Ademu ﷺ nakon što je stvoren 64
Prvi kontakt meleka sa Ademom 65
Kada je umro Adem meleki su ga ogasulili 65
Meleki i ljudi 66
Njihova uloga prilikom stvaranja čovjeka 67
Čuvanje ljudi 68
Allahovi izaslanici Njegovim poslanicima
i vjerovjesnicima 70
Nije svako kome melek dođe poslanik 72
Na koji je način dostavljana objava
Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme 72
Džibrilova funkcija nije samo dostavljanje objave 74
Predvođenje namaza Poslaniku,
sallallahu alejhi ve selleme 75

Džibrilova rukija Poslaniku,
sallallahu alejhi ve selleme ____ 76
Druga djela ____ 76
Zašto Allah ne pošalje meleke kao poslanike ____ 77
Podsticanje ljudskih duša na dobro ____ 78
Bilježenje dobrih i loših ljudskih djela ____ 81
Melek na desnoj strani biljže dobra
a na lijevoj loša djela ____ 85
Da li meleki zapisuju djela srca? ____ 85
Dilema ____ 86
Pozivanje robova na činjenje dobra ____ 87
Iskušavanje ljudi ____ 87
Uzimanje duša robovima
kada im dođe smrtni čas ____ 90
Meleki donose radosne vijesti vjernicima prilikom
uzimanja duša ____ 92
Kako je Musa izbio oko Meleku smrti ____ 93
Veza meleka sa ljudima u kaburu,
na mjestu proživljenja i na drugom svijetu ____ 95
Meleki i vjernici ____ 95
Odnos meleka prema mu'minima ____ 96
Djela zbog kojih meleki donose salavat
na njihova činioca ____ 98
Da li donošenje salavata na nas ostavlja traga ____ 101
Aminanje na dove mu'mina ____ 102
Traženje oprosta za vjernike ____ 103
Meleki prisustvuju naučnim skupovima, halkama zikra i
njihove učesnike prekrivaju svojim krilima ____ 104
Meleki upisuju one koji dolaze na džuma-namaz ____ 106
Smjena meleka nad nama ____ 107
Spuštanje prilikom učenja Kur'ana ____ 108

Meleki prenose selam Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, od njegova umeta 110
Donošenje radosnih vijesti vjernicima 110
Meleki i snoviđenje 112
Meleki se bore sa vjernicima i učvršćuju ih u ratu 113
Čuvanje Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme 117
Čuvanje i pomaganje dobrih robova i njihovo izbavljanje iz nevolja 118
Prisustvovanje dženazama dobrih ljudi 120
Svojim krilima prave hlad šehidu 121
Meleki koji su donijeli kovčeg-tabut 121
Čuvanje Mekke i Medine od Dedžala 122
Silazak Isaa u društvu meleka 123
Meleki drže raširena krila nad Šamom 124
Kakva je nagrada za onoga ko vremenski uskladi (aminanje ili zikr) sa melekima 124
Obaveze vjernika prema melekima 125
Neuznemiravanje meleka 126
Udaljenost od griješenja 127
Meleki se uznemiravaju od onoga što uznemirava i ljude 129
Zabrana pljuvanja na desnu stranu za vrijeme namaza 130
Ljubav i prijateljski odnos spram svih meleka 130
Odnos meleka prema nevjernicima i grešnicima 132
Spuštanje kazne na nevjernike 132
Uništenje Lutova naroda 132
Proklinjanje nevjernika 135
Meleki proklinju ženu koja se ne odazove čovjeku 135
Proklinjanje onoga ko uperi željezo prema prema svome bratu 136

Proklinjanje onih koji psuju ashabe Božijeg Poslanika sallallahu alejhi ve selleme 137
Proklinjanje onih koji se zauzimaju za nesprovođenje šerijatske kazne 137
Podržavanje griješenja 138
Zahtjev nevjernika za viđenjem meleka 139

PETO POGLAVLJE

Meleki i ostala stvorenja 141
Nosioci Arša 141
Melek zadužen za planine 141
Meleki su zaduženi za kišu i bilje 143

ŠESTO POGLAVLJE

Poređenje meleka sa ljudima 147
Mišljenja vezana za ovu mes'elu 149
Preciziranje razilaženja po ovom pitanju 150
Dokazi onih koji daju prednost dobrim ljudima nad melekima 150
Ispravan stav o ovome 154
Izvori 157

SADRŽAJ 155